

Karel Fulín

ZE VZPOMÍNEK

Úvodem

Bystřice - rodné místo nejvice zmíňované, plné vzpomínek a místo častých návratů. Jako obec vznikla v roce 1270, název pochází od potoka Bystrého, který protéká městem. V roce 1471 se bystřičtí lidé vyznamenali svou pomocí vojsku krále Jiřího z Poděbrad při trestné výpravě na hrad Ostromeč proti Zdeňku Šternberkovi. Za to byla Bystřice povýšena na městys a dostala svůj znak: v červeném poli na zelené půdě válečný vůz s prakem, nad ním pět pomněnek. Někdy do téhoto let zasahuji kořeny našeho rodu. V této válečné době se do vsi v okoli Bystřice dostal francouzský generál De Fullén, velmi se mu zalíbil zdejší kraj i děvčata. Proto se zde oženil a zůstal natrvalo a položil základ k rozvětvenému rodu. Tato knížka je soubor vzpomínek, klukovských her, zápasu a hledání své životní cesty, o překážkách a nezdarech. Naše návraty do minulosti by měly být provázeny citem a rozumem, ale hlavně láskou k lidem a jejich dilu. Většinu jsme jich vůbec neznali, mnozí zůstali zapomenuti, na některé zbývá mlhavá vzpomínka, ojediněle zažloutlá fotografie. Zůstává lidské dílo, život - to je něco co trvá a stále se tvoří, roste a další pokolení odevzdává nové hodnoty dalším pokolením.

Petr Fulín - syn

Část I.

BYSTRICE - město

Rodiče jsem si nevybral ale nedopadl jsem nejhůře. Můj otec, Josef Fulín, se narodil v rodině obecního tajemníka roku 1890 dne 25. prosince o svátcích vánočních. Měl bratra Františka, který se oženil do Vodňan a stýkali se málo. Sestra Marie žila v Praze provdána za Prchala, který hodně pil a došlo k rozvodu. Poté žila s Janem Neradem, jenž vlastnil benzínovou pumpu ve Vysočanech.

Matka Marie byla druhou dcerou Karla Jedlana, okresního cestáře, také v Bystřici. Můj děda pocházel ze šestnácti dětí rodu Jedlanů, třetího největšího statku v Bystřici. Proti vůli otce si vzal za manželku Magdalenu z Dobříše, dceru majitele koželužovny, předchůdce rukavičkářských závodů. Byl vyděděn a tak se z formana, který vozil uhlí z Kladna do Benešova, Dobříše a okoli stal cestář. Moji rodiče hospodařili jako chalupníci s dvěma kravkami za výrazné pomoci dědy Karla. Otec po ukončení základní školy pracoval jako krajánek, prošel mnoha mlýny na Konopišťském potoce, okolo Vlašimi, u Prahy i na jihu Čech. Žádal to tehdejší mlynářský zvyk být krajánkem, než začal pracovat jako prášek a mládek. Byl to tehdy cech vážený. V roce 1911 narukoval a když mu končila vojenská služba, šel jako první vycvičený voják základ'ák na více jak čtyři roky do 1. světové války. Bojoval v Srbsku a po vypuknutí války s Itálií byl převelen se 102. plukem benešovským na italskou frontu do okoli Trenta, Udinne a Trevisa. Tam byl rok před koncem války raněn do nohy. Do konce války pak jako eskorta převážel zběhy z Vídni do Prahy k soudu. Většina mu ve své nejbližší stanici u svého bydliště za jeho pomoci utekla. Po skončení války sloužil jako celník na moravsko - slovenské hranici, až do vzniku nového státu. Vojenská služba mu zkrátila život o nejlepších devět let.

měla má sestra Věra, rozená 1919 již známost s Ladislavem Bartuškem, synem Rudolfa, truhláře se dvěma dělníky a pěti učedníky, též majitele pohřebního ústavu. Sestra byla mým narozením dost překvapena, neboť matce rozené 2.2.1900 bylo již 36 let. Naše rodina oproti většině ostatních nijak zvlášť neocitila těžku krizi. Mouku jsme měli, pan otec - mlýnař na měho tátu velice držel a považoval si ho, neboť mlýn Splav byl dobře veden, prosperoval, nekradlo se tam, jak bylo jinde zvykem i finanční záležitosti můj otec správně vedl. Naše malé zemědělství dalo dostatek mléka, brambor i obilí pro 40 slepic, pro dvě prasata, králiky, hejno hus a kachen.

Pod zahradou vedl mlýnský náhon, zvaný Sádka-potok, asi 8 m široký, kde jsme se i koupali a v zimě hráli hokej. Před vypuknutím druhé světové války se sestra Věra vdala a já se stal jedináčkem. Otec měl mnoho přátel, kteří jej navštěvovali. Byli to jeho známi, jak z činnosti politické, tak bývali příslušníci 102. pluku, kteří se scházeli buď v hospodě u Nedvědu u nádraží nebo u nás. Otec si zařídil výčep z jedné z místností se samostatným vchodem z ulice. Byl plně využen, neboť pracoval od 6 hodin do 18 hodin, i v sobotu, ve mlýně, matka mu nosila v poledne oběd, bylo to přes celou Bystřici. Cesta byla dlouhá asi 5 kilometrů.

Přišel 15 března 1939 a otec byl mezi prvními, koho gestapo zatklo a uvěznilo. Byl zapsán v záznamech gestapa jako aktivní odpůrce nacistické a fašistické strany. Proto ho nepošlali do koncentračního tábora, ale věznili na Pankráci a střídavě v Benešově, kde byl soustavně týrána a vyslýchán, aby vyzradil celou protifašistickou skupinu, ve které byl aktivním členem. Asi po roce ho propustili. Gestapo doufalo, že se spojí s odbojovou skupinou, byl sledován. V krátké době spojeni nastalo a do měsíce vyletěl muniční sklad v obci Semovice, vedle mlýna. Vyplomáhal tam ve mlýně mlynařce, ježíž manžela též věznili. Okna byla rozbita i v Bystřici. Ihned ho znovu zatkli a uvěznili a vrátili se až na konci války - 10. května 1945. Měl vytučený téměř všechny zuby, četná zlomení žebí a nespocet jizzy, vážil 45 kg.

Byl na prvním zasedání obce zvolen předsedou MNV v Bystřici u Benešova všemi politickými stranami.

Můj otec Josef Fulín

Po válce se oženil a pracoval zpočátku na stavbě dráhy. V roce 1919 se narodila moje sestra Věra. Později byl otec přijat jako mládeček do mlýna Splav. Pan „otec“ měl mlýny dva - Hanušov, kde bydlel a Splav v Bystřici. Otcova práce se panu mlynáři libila, a tak jej ustanoval v roce 1924 stárkem, vedoucím mlýna v Bystřici. Když začal táta stavět dům č. 260, půjčil mu mlynař koně pro dopravu materiálu zdarma po celou dobu stavby. Stavba byla dokončena za dva roky v roce 1927. Otec byl v této hospodářské těžké době nejprve členem sociální demokracie, ale v roce 1923 se stal členem KSC, kde byl boj dělníků za právo na práci a sociální spravedlnost výraznější. Záhy se stal předsedou KSC v Bystřici u Benešova. Evropu nicíla velká krize a této situaci využil v Německu Hitler. V roce 1935, 21. prosince jsem se narodil. V tu dobu

V době obsazení Československa, 15. března 1939, mi byly 3 roky a necelé 3 měsíce. Mé rameně děstřevi v těchto polných dobách válka přiliš nezasáhla. Byl jsem příliš mlad, abych mohl posoudit tu politickou situaci a tiží okupace.

Před domem č. 260 se nacházela pole, i to naše. Celkem jsme hospodařili asi na dvou hektarech orné půdy, včetně pranajatého pole dědečka Karla, v místě zvaném na „Knihovce“. Toto naše pole před domem bylo ukončeno železniční tratí Praha - Videaň.

Násled tráť se stal i hranici „zabraného území Neveklovská“. Tato část území byla vyštěhována, byla střežena a Němcí tam stavěli železniční trať pro válečné účely.

Vyštěhování mnoha sousedních vesnic mělo podstatný vliv na naší obec, která byla přelidněna. Každý se snažil ubytovat postižené rodiny, rodiny přibuzných a blízkých. Z měho dětského pohledu jsme měli velké množství kamarádů. V naší ulici bylo na 50 dětí, dříve byly domácnosti počtemější. V jednom domě žily často i 3 rodiny.

Sdělovací prostředky, v tu dobu téměř žádné, nezasahovaly do sousedského soužití jak tomu je dnes. Pouze rozhlasové zprávy vychvalovaly postup německých vojsk na frontách a to tak jednostranně, že to nikdo téměř neposlouchal. O to žávější byly sousedské diskuse deník před domky dlouho do noci. A to byla ta odpolední a večerní doba, kdy jsme my děti využívaly velkého množství kamarádů na všejaké hry, závody a mnoho rozmanitostí mládi od batolat do učňovských let. Za vlahých večerů byla na ulici všecká populace. Dospělí měli stále co probírat, tajně se odposlouchávalo vysílaní zpráv z Londýna, hrozil za to trest nejvýšší. Situace všechna, represe a hrubé násilí okupantů silně ovlivňovalo život celé země. V sousedním domě, Horákově vile, byli zatčeni učitelé Vašovi, pan učitel Vaša byl popraven ihned, pan učitelka takéž odsouzena k trestu smrti - za 30 dní. Strasný dopad na Bystrici a okoli měl tentákt na Heydrycha. Za ukryvání atentátníku byli popraveni čtyři muži, ale z nedalekých Ouběnic to bylo mužů daleko více. Ve škole jsme se učili německy.

Mým nejbližším kamarádem byl Zdeněk Richter, byli jsme spolužáci, chodili jsme spolu k panu Herychovi, starému ka-

pelníkovi, hrát na housle. U Rychterů jsme měli na dvoře napívně miniaturní tenisové hřiště. Pani Anežka, Zdeňkova maminky, měla veliké pochopení pro naše hry, a tak jsme byli plně zaměstnáni. V létě jsme ihned po vyučování běželi k Zájezdku, tam jsme chytali ryby do ruky - to byli machři - země jména spolužáci Josef a Jirka Komendovi a hlavně Pepík Tyl. Koupání v Zájezdku u stavidele bylo přímo ideální, ale i koupání v Sádce. To byl náhon na mlýn pana Heřmana. U Zájezdku bydleli též další aktéři naší party, starší Láďa a mladší Standa Lazárkovi a starý zálesák Karel Martiněk zvaný „Čouda“. Než se začal učít, táhl partu i Jirka Koutský. Aktivity na Zájezdku byly součástí z mé strany spíše v režii Pepíka Tyla. To zejména zahrnovalo zájmy rybolovu, houby, střílení veverek, pozávání ptáků, chytání zajíců a bažantů, lesní plody a námety na kreslení. Tatinek Pepíka, legionář s prostřelenou nohou, byl zručný opravář nádobí, které letoval dalekému okoli, ale také krásně maloval. Maloval ptáky a lesní zvěř, též krajinky byly jeho specialitou. Také já s Pepíkem jsem v zimě, když rádila metelice, strávil malováním u Tylu mnoho hezkých chvílek.

Kamarádství se Zdeňkem přinášelo spíše stránky kulturní. Mimo housle a školní úlohy to byl sport všeho druhu. Bavit nás skok vysoký a do dálky, závody krátké i delší, sáňkování, tenis, tenisová školka, fotbal, volejbal, košeková, lyžování v Zadním dole u Zájezdku, cyklistika, koloběžky a různé hry na silnici E 14, která měla krásný povrch na šlehaní káčí nebo na tenisákovou zaháněnou. Byl tam provoz velmi malý. Moje vytížení jak kulturní, sportovní a rybářské mě zaměstnávalo naplno. Ale to píši vše velmi zkrajeně.

Tak například chytání ryb s Pepíkem Tylem. Bylo to velmi různorodé, podle roční doby a nálad. Nejvíce jsme chytali, když voda byla přiznivá pro bosé nohy. To byl ale rozsah velký - od března do října i déle. Chytání ryb hmatem jsme prováděli nejčastěji. To je hmatání pod kořeny olší a jiného porostu kolem potoka, pod pařezy a kameny. Byli jsme úžasní specialisté již jako šestí až sedmiletí. Téměř každé hmatnutí přineslo úlovek, ryb bylo dost a voda čirá. Ulovek jsme vybrali, aby ohrom měl kvalitu a nenesli zbytčnou zátěž. Totiž

máma byla velice zaměstnána ošetrováním, dojením a krmením krav a ostatního zvířectva, kterého jsme měli dost, a tak jsem musel ryby očistit a péci sám pro sebe i pro všechny. Proto ten výběr při chytání a úvaha kolik toho budu muset zpracovat. Zádné ryby, at' male, či pro nás neefektivní nebo raky jsme zbytečně nemíčili. Znali jsme téměř každou rybu i její stanoviště. Mnohá rybka musela dorůst, než nám vyhovovala. Také starší raci měli svá místa, kam jsme ruce neradi strkali. Když jsme lovili v hlubších tuních, chytali jsme dosaku, ale v tom již musel být úmyslný, jinak jsme sak sebou neměli. Většinou jsme chytali holýma rukama a ryby navlékali na proutek. Byla-li voda příliš studená, lovili jsme drátem. To je 8 - 10 mm silný drát, asi 1-1,2 m dlouhý, s dráblem na konci. Ryby jsme vyrhnali na mělčinu a tam jsme seknutím rybu zabili. Nebo jsme tak lovili jednotlivé kusy, které stály na volném místě. Vhodné toto bylo, když například po mělčině unikal úhoř. Pokud byla ve vodě ledová trášť, chytali jsme na očko nebo na vidličku. I tento způsob zdaleka stačil, abychom měli úlovek po celý rok. Umeli jsme velmi dobre chytat na různé udice se splávkem i s rybičkou na těžko, prut byl liskový. I v těchto případech jsme nepotřebovali s sebou nic, vše jsme pořídili až na místě. Tak například jsme chytají- cího rybáře pozdravili a zabavili, zatím co mu udici pod splávkem jiný určil a on spokojeně chystal dál. Pak stačil jen lisko- vý prut a brko z husy, kterých bylo všude habaděj.

Ale moc nás to nebavilo, hlavně ne dlouho, když se muselo čekat a potom kapr nic moc. Měli jsme raději pěkné okouny a štíky. Další rybářskou baštu byla stavida. A to bylo nějakých ryb. Toto rybaření sestávalo z přemlovení mlynářovy Haničky, aby nám za různé sliby přinesla kliku na stavidla. Rychle jsme vytvořili obě stavida. Voda hřměla, pod stavidly zaplavila část louky. Zájezdek byl ve chvíli téměř bez vody. Pak jsme zvedli západky a připraveným kamenem jsme narazili vodu za stavili. Nastal boj o čas. Rychle jsme sbírali ty nejlepší ryby. Jednalo se o vteřiny. Měli jsme i skryše na pytle, ty jsme tam ihned schovali a zakryli. Stěží jsme pak sebrali narychlou páru ryb a s těmi jsme upalovali, abychom umíkl neprůměrnou cestou a ukryty

domů. Ale to bylo jen v těch lepších případech. Jinak jak mlýn utichl, když nebyla voda, mlynář skočil na kolo. Většinou nás spasil les. Ale také ne, pan otce Herman byl velice zdarný čtyřicátník. Ale přesto, když jsme si rány s Pepikem vylizali a pan otce zase sousedům něco semlel, výlov Zájezdku se opakoval. Rybářství je silný kùn.

Často se stalo, když jsme táhli po vodě směrem k obci, pod kostel, dostali jsme se do přísné stříženého cizího reviru, na území Rynčáků. Rynčáci byli velmi silná parta, dá se říci na Bystrickém území nejpočetnější. Stríha se býva a pokud jsme byli jen s Pepikem nebo tří, vyprask nás neminiul. Jejich náčelník Honza Bučinský, znany „Šmudla“ po tatínkoví, který byl na náměstí cukrářem, nás pak nechal zlymčovat, uvázat a mučit. Odebrali nám všechny zbraně - nůž, prak i ryby. Prostě vše, co se jim hodilo. Němeli jsme toho však moc. Pouze trenýrk, malokdy tričko, chlebník na krámy a ryby, jinak jsme byli bosí. Když jsme se zničení vraceли, slibovali jsme velkou odvetu. Byl vyrozuměn hlavní představitel Zájezdáku Karel „Čouda“, Mila Musil zvaný „Šila“ a Tonda Dvořák „Dratev“. Zdeněk Richter se válečných tažení nezúčastňoval, byl slabší a inteligent. Strílení z praku jsme ovládali dokonale všichni. Pro lovné účely jsme odebirali opotřebené vytocené šrouby z podkov od kováře pana Šipa. S těmi, například, Pepík Tytl sundal v zimě neverku z 15 - 20 m vysokého modřínu. Většinou na první ránu. Pro válečně účely jsme měli nadělány zásoby kaštanů, se kterými se střílelo od pasu dolů. Tento zákon se přísně dodržoval, takže i při velkých vřavách válečných nebyl nikdo vážně raněn. Luky se nesmeli při tažení užívat. Zajatcům propadli majetek - byli uvázáni a dostali včeli žihadla, počet určoval náčelník vitézů. Nejvíce jsme želeli kvalitních praků, které byly mistrovsky vyrobeny a ověřeny.

Oblast ke hbitovu ovládal Konsistoráci s náčelníkem Františkem Pazourkem. Jeho pravá ruka Švejda byl velice silný a náramný mučitel, pro nás postrach Konsistorie.

Kolem nádraží probíhali události v rámci Michálkovy party, „Nádražáků“. Seskupení této party nebylo tak násilnické, jako například Konsistoráci či Rynčáci, ale svůj revír kontrolovali ostře. Byla to většina mých spolužáků - území Zdeně Zem-

mana, dvojetat Vyhnanových Pepíka a Jirky, Standy Vosátky, se kterým jsem sdílel ve škole jednu lavici a dalších. Byli to dobrí plavci a skokani do vody ze železného mostu, dobrí fotbalisté a prvotřídní hokejisté, neboť středem jejich zajmu byl rybník Splav s 25 hektary a vedejší Semovák. S touto partou bylo velice těžké vypadat válku a snad ani neměli pravky. To s Rynčákama to bylo snadné a s Konsistorákama i do cela knuté.

Když jsem byval dostatečně zmrzačen, v době než mi zmizely podlitiny a boule dal jsem se na kulturu se Zdeňkem. Hráli jsme dámu, člověče nezlob se, mariáš, tenis, měli jsme každý svoji břízu na Richterově dvore a na ní hnizdo. Betonovali jsme rybničky a hráli si s lisčetem, které nám pan Richter přinesl. U všech her nám téměř vždy asistovala paní Anežka, Zdeňkova maminka. Hezkým zážitkem byla i návštěva Ševcovské dílny pana Richtera v podkroví. Když odpoledne přišel z továrny EXTRA RICHTER (dnešní NAREX), kde pracoval u synovce v kovárně, zasedl za verpánek. Lákali mne různé dravte, floky a jeho zručnost. Tak třeba z kolečka kůže zatažením vznikl velice dlouhý, pevný řemínek, se kterým jsme švihali káču nebo jej navlékli místo tkaniček do lyžáků. Občas se konaly závody koloběžek. To bylo na startu hodně dětí. Trasa byla po silnici až k mostu, ke stavění pana Šmidka, poštovního doručovatele. Tam jsme pak odstartovali závody zpět. Téměř vždy vyhrál Šíla, nebor' jeho koloběžka byla perfektní.

Za švagrovou zahrádou, u nesvačilského mostu přes železnici, bylo fotbalové hřiště. I tam jsme nechali hodně potu při našich fotbalových začátcích. V neděli odpoledne jsme chodili na fotbalové klání SK Bystřice. Tam jsem byl pronásledován pro nezaplacení vstupu pokladníkem a jednatellem oddílu - mým švagrem. Neminiš jsem se vzdát dvou korun, za které jsem mohl mít u Šmudly na náměstí dvě zmrzliny nebo všecky barevný dort, ale po dortu nám bývalo špatně. Někdy, procházejí kolem cukrárny, mi pan Bučinský nabídí zmrzlínou či dort zadarmo, nebor' byl spolužákem mé matky. „Něco pro tebe mám, Karličku“, volal Šmudla a tislužně se klamej. A tak při našich dětských hrách, kterých jsem uvedl jen

malý zlomek, ubíhal čas okupace. Bitva o Leningrad, bitva u Kurska, Stalingrad, otevření druhé fronty, pád Berlína. Ve vzdachu bylo vidět i slyšet bombardovací letky, houkaly po plásně sirený. Traf před námi. Praha - Vídeň, těch útoků prodejala mnoho. Lokomotivy se schovávaly pod oběma mosty, přesto byly téměř vždy rozštíleny. Z vlaků byly vyhazovány mrtví bez oblečení, jak byli převaženi v dobývých vagonech do koncentráků nebo zajatci na práce, či rušti zajatci. Často byli ještě živí, ale trať byla hildána a když jsme se jako zvědavé děti přiblížili, stráže ihned poplašně stříleli. Ale patrony jsme sbírali. Sypaly se i nad staveními z kulometů útočících stíhaček.

Přes obec táhly někonečné proudy německého vojska. Napřed od Prahy na Šumavu. Byly to obrněné vozy a tanky, cyklisté s pancéřovými pěšimi na předních vidlicích kol, pěšáci. Vojáci chtěli vodu, mnozí byli ranění a příkopy se plnily ohrozenými zbraněmi, pancéřovými pěšimi a granáty německé armády.

Praha povstala a rozhlas volal o pomoc. Od Táboru spěchali Němci s tanky potlačit povstání. Domky se oříšaly a silnice byla neustále přeplněna. Mimo Šternberovu armádu propukal u Němců chaos. Oběti byly na pražských barikádách, dokud německé rádění neukončil příchod Rudé armády do Prahy 9. května.

Poslední zbytky zbědovaných německých vojsk prchaly od Prahy směrem na Šumavu. To již odhazovaly téměř vše, co jim překáželo v úprku. Zbraně, výzbroj, poškozená vozidla, válečná i osobní, se válely kolem silnice. Poslední německé vojsko i zranění přesli českobudějovickou silnicí, přesli Bystrici. To nastávající ticho nás vylákalo na obhlídku revíru. Nás zájem budily zejména různé malé revolvery, vyznamenaní a epolety, revolvery na vystřelování raket, rakety a jiné pestře harampádi. Zanedlouho z nás byli po zubu ozbrojeni kovbojové, tak jak hrdinové z rodokapsů.

Vyhliželi jsme s napětím, tak jako celá obec, první vojáky Rudé armády. Část občanů byla také ozbrojena ze zásob, které ulice nabizela. Brzy jsme se dočkali. Přijížděl první ruský džip se čtyřmi vojáky. Zdravili nás a my, chlapci jsme jim

ukazovali, jak asi 200 německých vojáků prchá do polí. Byli jsme svědky nevidané odvahy těchto čtyř mužů. Dávkami ze samopalu zastavili toto silné uskupení ozbrojených vojáků, vedených velitelem. Byli zajati a přivedeni do obce. Tito čtyři hrdinové předali zajatce ozbrojeným občanům a odjeli. Další příslušníci Rudé armády přijeli od Prahy až po několika hodinách. Byly to tankové jednotky elitní ruské Rudé armády. Armáda se valila ve dne i v noci. Tanky, motorizovaná pěchota, dělostřelec, raketometry, posléze kozaci. Vše promíšeno němcům zajatci.

Vrátil se otec z vězení. Velké bylo vítání a plác. Nebyl sám, ale vrátil se maloko. V německých lágrech zůstali mnozí učitelé a spoluobčané. Můj otec byl ve strašném stavu, vážil 45 kg a byl samá jizva, měl rozkopána žebra, neměl zuby. Ale v tuhle chvíli byl živ.

Kamarádi a občané ho nenechali dlouho zacelovat rány. Stalo se předsedou revolučního výboru a doma se objevoval velmi málo. Obec byla přeplněna armádou. V ulici dole u Rašů na zahrádě byl tankový pluk, u nás na zahrádě a na dvore vojáci. V našem pokoji se ubytoval ing. kapitán, zástupek velitele z Leningradu. Velitel byl u Rašů. U Vacků proti nám byla polní ošetrovna.

Bylo mi 9 let a 5 měsíců. Soužití s vojáky bylo pro nás kluky báječné. UKazovali nám, jak se střílí ze samopalu, jak se házi granáty, jak se koní machorka, dávali nám boršč z plukovního kotla. Škola nefungovala, ale my jsme zájemná měli. Nás arzenál zbraní a munice byl nepreberatelný. Dokonce ani koně nám nescházeli. U Zájezdku jich běhalo po louce několik, bylo jich tam i několik zastřelených. Jedinečná Šíla si dovezl kobyliku domů a uspěl, já měl zákaž. Ryby jsme lovili granátama, jak nás instruovali ruční dělostřelci. O munici nebyla žádná bída, ve stodole byly bedny granátů a bedny raket všechn barev. Ty jsme stříleli večer nebo jsme je párali a brali si padáčky a barevné tuby. Při zapálení krásně barevně kouřily. Hlavním instruktorem střílení z německých květrů, samopalů, v házení granátů a raketové šou byl Čouda.

Téměř všichni kluci z naší party byli v ovládání zbraní tak

zdatní, že by jeden myslel, že přítahli od Stalingradu. Jak to prožívali naši rodiče, netřeba rozvádět. Můj táta též úspěšně likvidoval nesčetné množství mých zbraní i munice z křílikárem a kolen, ale zatím bylo čím doplňovat. A naše skladby byly i v lese a polích. Mnozí měli již i čtemá válečná zranění. Já jsem tuhle vřavu přežil. Jen jednou jsem byl se střepinou v koléně ošteřen u Vacků v polním lazaretě.

Život v obci se změnil. Vraceli se obyvatelé do zabraného území Neveklovska. Byla vyčištěna naše krásná a v první republice nejmodernější městská škola. Za okupace byla za-brána jako německé velitelství. Německé rodiny, které obývaly domy po zavřených a zastílených vlastencích, rodiny gestapáků a německých úředníků, byly ubytovány v trestaneckém lágru, dříve pro ruské zajatce. Lágr byl za nádražím. Než byli Němci, nazývaní „národní hosté“ odsumutni, pracovali na úklidu obce, městské školy a nápravě věcí, které za okupací zničili. Jak víme, žádají oni (v roce 2000) či pozůstali, za tyto práce po 55 letech odškodné od českého státu, který v roce 1938 okleštěli a v roce 1939 přepadli a tyranizovali do května 1945. Těžko uvěřit, jak se dá lehce zapomenout. Pro každého člověka naší země to jaro roku 1945 vonělo nena-zážemně navrácenou svobodou. Pro nás kluky žilo nena-podobitelným stavem, kdy jsme mezi armádou a ostatními zajmy nemohli vždy určit, která činnost má přednost. V zábraném území, kam jsme nyní mohli uskutečňovat své výpravy, bylo teprve co prožívat. Rozestavěná traf' pro železnicí, v ni malé kolejističky pro přepravu materiálu a vozíky; rozvětvená kanalizace rour o průměru 80 cm, kde bylo možno prolézat a provádět pozemní bitvy s kouřovými horáky z raket; skladby munice; nesvačilský kostel plný jezdeckých sedel a revolverů; letiště s rozstřílenými stroji, které nemohli vzletět. Tam byla i naše zásobárna různých aparátů a barevných dráťů, věci možných i nemožných. Dospěláci měli plné ruce práce s obnovou, setím a střehováním, a tak nás v těch chlaapeckých aktivitách nikdo neotrávoval. Obchod s vojáky byl v rozkvětu, a tak jsme měli i nové zásobníky do samopalů, které jsme zčerstva vystříleli. Z tanků jsme jim brali náboje do děl, z těch jsme vydobyli projektil a vydaval jsme trubičkový prach,

První dožinky - r. 1945

který jsme různě využívali. Například kousek prachu dlouhý jako polovina cigaret bylo zapáleny vložili do kotlářské patrony. Kotláři byli oni stíhači-letci, kteří napadali kotle lokomotiv. V železničním náspu jsme našli kulky, ty jsme naráželi po zapálení prachu do patrony a mísili. Pažbu tvoril jeden článek kulometného pásu. Terč byl na štitě s nápisem Tokaignac. Zásahy byly celkem slušné, až se divím, proč se nám nikomu patrona neroztrhl. Tyto prázdniny, ač neopakovatelné, přece jen se chýlily k závěru. I když krásné léto dopřálo koupání i ostatní požitky, nastala škola. Onoho záti 1945 jsem nastoupil do páteře třídy obecné školy na náměstí v Bystrici. Řídicím byl pan učitel Vilimek, třídní pan učitel Štengl. Neučili jsme se již němčinu ale ruštinu, což měl na starosti starý pan řídící Vilimek, ruský legionář, dále pan učitelka Rašová. Dostávali jsme přídeľy od UNRY, polykalí jsme rybi tuk.

Byl to rok, kdy i války mezi Zájezdáků, Rynčáky či Konsistoriaky probíhaly jen sporadicky. Také to byl rok, kdy se již naše cvičení nazývalo sokolské, byli jsme u Skautů vedeni pod asistenci Václava Marka jako oddíl Vlčat, chodili jsme se Zdenkem do hudební školy Josefa Suka v Benesově a byli jsme již, jako příliš mladí, trpěni ve Svazu mládeže. Komala se zase po osvobození slavná bystřická pouť a v září dožinky. V té době se všichni lidé zúčastňovali všechno. Byli to legionáři, ruští, italští, francouzští, baráčníci, cechy, sokolové, skauti, stodruháci, sedláčci atd. Naši mladé generaci dával vzor autor Rychlých šípu, Hochů od Bobří řeky a jiných dobrodržných příběhu, spisovatel Jaroslav Foglar. Toužili jsme splnit bobifik odvahy, statečnost, přátelství a čestnost po vzoru jeho hrdinů. Dnes jsou cíle mladé generace poněkud jiné.

Sousedé Mirek a starší Josef Kožákoví, Šila, Couda, Jarda Štych, Tonda Dvořák, Jirka Koutský se již učili řemeslo a tak v partiích byly nové sestavy. Stal jsem se náčelníkem Bílého pera od Zájezdku, Honza Buchtinský zůstal prvým Rynčákem, Konzistor byla v rozpadu. U Zájezdku jsem s Pepikem Tylem zvaným „Pytlák“ prožíval překrásné chvíle svého mládí. V letech o prázdninách tam bylo vždy rušno, spíše hlava na hlavě, ale my jsme po vyučování byli v té přírodě a okolních lesích téměř stále. Věděli jsme, kde žije jaký pták, had, ryba, králík,

kde rostou nejlepší hřibky - octači, kde se dá najít co by dup košík křemeňáků, jak se bez nesnáší a prostředků uživit na Sázavě či Živohošti, jak táboret u Podhrázi a spát pod šírákem. Toto jsem doplnoval v zimě lyžováním se Zdeňkem nebo návštěvou Sokola, v sokolských táborcích v Libohošti či ve Staré Dlouhé vsi u Sušice, a různými skautskými výlety. Také moje matka mne často brala na různé výlety, procházky Prahou, do muzea a několikrát do ZOO, na různé hradby a do pražských divadel.

Zvláštní kapitolu bych chtěl věnovat našemu faráři, později vikáři panu Františku Otradovcovovi. Byl to velmi mimořádný člověk. Ač chudý, byl dán sponzorský na teologické studium. Jeho výuka náboženství byla velmi přesvědčivá, takže jsme si to rychle pamatovali.. Zbyl tak čas na fotbal, který byl velkým koněm našeho duchovního života. Pak se již každé náboženství hrál fotbal, jenom v případě, že přeselo, se četly viceméně mládeži nepřístupné knížky. Žactvo milovalo pana faráře, ale zvláště on měl rád naši sportovní tíďu. Poslední hodina - náboženství - nebyla od 14 do 15, ale od 14 do 18

Před naším domem č. 260, zleva: já, Anežka Richtrová, moje matka a sousedky

hodin. Odcházel jsem ze školního hřiště umazaný, propocený a pan farář, po tomto náboženství nám pijčil robota, s tím jela jedna parta, druhá šla s panem farářem do cukrárný k Hodrovcům hned za měšťankou, dálé k panu Bučinskému Václavu, cukrář proti památníku, odtamtud ke Šmudlovi na náměstí. Za náměstím před kostelem jsme hráli znovu fotbal s panem farářem mezi lipami, dokud se nevrátili jezdci na robota. Nejednou tam přilihlá máma a hubovala se slovy: „Franto, ty nemáš kouska rozumu, podivej se, jak ten kluk vypadá, co na něj dám za hadry zítra do školy?“ A tak jsem se vlekl domů. Pokud jsem si u pana faráře stěžovali, že mič je na hadry, dal nám profízlou škatuli od bot a řekl, že si na Hod Boží v neděli o půl deváté můžeme stoupnout do brány ke kostelu. „Jak bude došť na mič, koukejte se ztracet.“ Ale to už měl kázání, déle, neboť jsme počítali s tím, že bude třeba zajít ke Šmudlovi na zmrzlino a nějaký ten barevný dort. Duchovní byl též aktivním sportovcem, hrál fotbal za staré pány. I když jej všichni uznávali jako výborného kazatele, kterého zvali na svatby a na pohřby i do jiných farností, matku, kterou dojmul až k slezam při mší často nadávala: „Ten Franta je sprosták, zase lital jen v trenýrkách po hřišti.“ Byl uznávaným fotbalovým rozhodčím. Ovšem přesto, když hostující klub v Bystřici prohrával, volali po zapiskání na rozhodčího: „To jsi farář, to jsi vůl“, a samozřejmě nás to vždy pobavilo. Přesto věřím, že neurvalcům farář tento hřich odpustil.

V další fázi, když předběhnu čas, se stal farář předsedou sportovního klubu Tatran Bystřice. Veliké úspěchy měl zejména hokejový oddíl. Hráli v něm vesměs moji spolužáci - Nádražáci. Hrali jsme dokonce druhou ligu ledního hokeje. Byly to daleké cesty a dražá rezie, to měl pan farář co dělat, aby ti věřící stačili klub uživit. Neměl již ani na kuchařku, při mší téměř nesvitily svíčky. Klub stejně, i když jej podporoval hoteliér M. Hlaváček, nemohl druhou ligu udržet. Hráči se rozešli, Zdena Zeman do Karlových Varů za hokejovou výbavu pro celé mužstvo, Jirka Vyhnanil do Benešova, Jirka Kohoutek do Vlašimi, Ruda Mitbauer do Sedlčan atd. To jmenovali jen své spolužáky. Byli jsme to sakra slavná třída 21 kluků

a 12 děvčat, třída B. To třída A čítala přes 30 děvčat, děvčat byly dvě třetiny.

Vrátim se do roku 1946. Po prázdninách jsem začal navštěvovat primu, reálného gymnázia v Benešově. Bylo to už dost velké omezení mého vskutku zálesáckého způsobu života. Šlo o velké dělení mého života. Student na cestách se štosy studijní látky z dějepisu, s domácím vypracováním rysu, ke kterému byly třeba dlouhé hodiny - na straně jedné a udzováním i družeho svazku jako náčelníka Bílého pera. A všechno ostatní k tomu, housle, Junák, Sokol, Svaz mládeže, večery na staré cestě s volejbaletem, večery na Homoli, kde koncertoval Šila se svou harmonikou, svazácká tanecní produkce, housle, já, Zdeněk, Vašek Troller, harmonika a Šila. Byl jsem mizerný student, ale šlo to. Poznal jsem benešovskou směfánsku.

Otec měl problémy svoje, jako předseda městyse Bystřice. Vyřizoval stavbu chodníků, zbudovala se druhá část hřbitova, neboť starý nestáčel a měla se zakládat zemědělská družstva. Způsob, kterým to bylo uskutečňováno, nebyl otorem souhlasné přijat. Jeho dobrý kamarádi, jako byl Josef Vrňák zemědělec, který měl na náměstí koloniál, pan Kohoutek, který ne-

měl ruku, obdělával asi 30 hektarů a chodil v neděli s otcem hrát mariáš, byli zavřeni. A další zemědělci. S tímto politickým násilím otec velmi nesouhlásil. Byl težce nemocen a tak na jaře 1952 ze zdravotních důvodů rezignoval.

Dojížděl jsem do benešovského gymnázia se Zdeňkem, naše třídní byla čestinářka paní profesorka Hanzliková. V čekárně na nádraží jsme hráli cvíčky na velkém stole 2x1m. Každý měl pětikorunu a měl byl desetník, hrálo se na braneky, pravidla byla pečlivě vypracována. Hra přinášela velký zájem i pro cestující.

V Sokole jsme načívávali žákovskou skladbu na 11. vše-sokolský slet. Mezi ním byla zkušební cvičení na okresních a župních sletech. Já i Zdeněk jsme pak pochodovali 5. července 1948 Prahou. Byla to sokolská manifestace proti 25. únoru 1948 a provolávání slávy Dr. E. Benešovi. Cvičili jsme naší skladbu po velikém lůjáku. Po sletu byla ukončena činnost sokolské organizace. Po absolvovali sekundy jsem se znova se Zdeňkem a Slávou Ptáčkem vrátil do třetího ročníku městanské školy v Bystrici, neboť byla sjednocená škola a gymnázium se studovalo až od kvinty, po dokončení čtvrtých ročníků. Znova jsem byl v kontaktu s panem farářem Otradovcem. Ten mne dovezl k poznání, že víra je nesmysl a podvod a za to jsem mu do smrti vděcen.

Je to pouze efektivní podnikání, postavené na bezradnosti a idiotství mnoha věřících. Nejsou to ti mnozí smyslení bohové, ale představitelé všech možných i nemožných církvi a sekt, kteří na bludy získají miliony věřících fanatiků, ti zabíjejí a vyvražďují celé národy, vyznavače jiných církvi a přinásejí strádání a smrt na celé zeměkouli.

Můj život pokračoval začlenutým způsobem, bylo trochu víc času v třetím a čtvrtém ročníku. Odpadlo cestování do Benešova. Hodně jsme sportovali, jako žáci jsme hráli fotbal, hokej, volejbal u horejšího mostu na staré cestě. Pekně tančovací jsme pořádali v ČSM, výuku tančů všechno druhu s námi naucvčila naše třídní učitelka Rašová, místo ruštiny. Některý večer jsme prožili na první skále „Na Homoli“ při harmonice. Ochomniči, tedy hlavně pan farář, pořádali u této skály, blízko Zájezdku nadherné divadelní představení Čertův mlýn, Lucerna a mnoho dalších her.

S tátou jsme dělali nové oplocení mezi Horákovou a naší zahrádkou. Pláňkový plot jsme odstranili a zabydlovali betonové sloupy. Natáhlí jsme drátěné pletivo. Celá hektarová zahrada pana majora Horáka byla po obvodu osázena morušemi s chutnými plody, bílými, růžovými, modrými, červenými a černými. Plody jsme trhali my, listy byly pro potravu bource, které p. Horák pestoval. Sázel jsem a rouboval stromky, otec měl málo času a mohl mi pomocí jen v neděli. Měli jsme dvě zeleninové zahrádky, také oplocené, neboť slepice přelétaly všude. Pěstoval jsem králišky, děda kozu, matka slepic a kachny. Měli jsme i hejno husí.

Koupaly se celý den v Sádce, náhonu na Heršmanův mlýn.

Mlýn však v roce 1949 vyhořel, neboť mlýnáře chtěli vystěhovat. Pak jej převzalo JZD a vykrmovali tam byky. Matka chodila do družstva pracovat za 3,- Kčs na jednotku. Za den měla 1a1/4 nebo 1a1/2 jednotky dle práce.

Poslední čtvrtý ročník jsem dělal přijímací zkoušku do uměleckoprůmyslové školy v Bechyni. Presto, že žádosti bylo hodně, byl jsem přijat. Dopadlo to ale úplně jinak. Přes nesouhlas rodičů jsem se přihlásil do hornictví. Po srpnové rekreaci ve Smržovce, jsem v září 1950 začal jako učený SHD Most. Ubytování jsem měl na internátě v Březánkách u Bíliny a farál jsem na velkodole Stalingrad v téže obci. Bylo mi 14 let a 8 měsíců. Otevřela se další etapa mého života, dá se říci velmi ambiciozního úseku života. V internátě bylo o nás pečováno opravdu výborně. Strašování jedinečné, autobusy nás přivážely i odvážely na důl,

také do teplické školy. Časté byly i zájezdy a ostatní kulturní využití. Byl jsem kulturním referentem. V druhém učebním roce jsem farář s mistrem Emanem Šlajchtem na staré divadelní představení Čertův mlýn, Lucerna a mnoho dalších her.

Jako horník učený v září 1950

jámě Emeránu v Bilině. Dělali jsme ranní prohlidku těžní jámy, v zimě zamrzlé ledem Sloužila jako větrací, za první republiky byla místem velkého důlního nesčestí. Obnovovali jsme stará důlní díla, aby větrání nebylo narušeno, razili jsme nová díla, obsluhuvali jsme těžební zařízení k dopravě vozů. Razili jsme odvodňovací chodby k vrtům. Chodil k nám i vedoucí provozu velkodolu Stalingrad ing. Valiček. Libila se mu naše práce a řekl mi, že po vyučení mne bude potřebovat. Ing. Valiček byl pro všechny misní havíře pojmenován. V druhém roce učení jsme bydlieli v Duchcovském zámku. I tam bylo přijemné, velký rybník s ostrůvkem byl za zámeckou zahrádkou. Měli jsme lodky, pěkné bylo i kupání. Duchcov bylo živé hornické městečko, havíři se potěžké prací uměli bavit.

V červnu 1952 jsem dostal výukovní list, tam bylo napsáno důlní dřevič s vyznamenáním. Od září jsem pracoval na revíru Heršmanovo pole jako strojník lanovky a obsluhoval jsem i svážnici. V říjnu byl v tomto úseku velký požár a při jeho zmáhání jsem byl vyvezen přiotevřený plyny. Po několika dnech jsem byl v pořádku. Ještě ten samý měsíc v tomto Heršmanově poli při výronu CO jsme jako zmáhací parta byli přiotevřeni, vyvezeni a já jsem byl v teplické nemocniční ples dvakrát v bezvědomí. Můj parťák zemřel. Po nástupu do práce mne vylehlař ing. Valiček a nabídil mi studium. Nějak se mi do školy nechtělo, a tak jsem svouli, že půjdu na státní učiliště Tuchlov jako mistr výrobního výcviku. Tam jsem nastoupil v listopadu 1952, měly jsme ještě 17 let. Bydlel jsem tenkrát na svobodámě v Bilině. Předělili mi 8 učňů, někteří byli starší než já. Zodpovídala jsem za jejich bezpečnost i výuku. Ctyři pracovali na vlakové chodbě s polygonovou výdrevou, dvě party po dvou razily vodní chodby k vrtům. Vrtly stahovaly aktivní vodu z kuřavky. Kuřavka tvořila velké podzemní jezero s velmi jemným pískem. Byla to veliká hrozba a mnoho havířů výron kuřavky zaplatilo životem. Na těchto dílech jsem jím páli. Bylo zvykem, že si havíři nosili střelivo a když navrtali, palný naládoval a odpálil. Ale nestračil by odpálit na konci směny všechna díla a tak dával spolehlivým rozbousky též. Měli jsme nejlepší výsledky a několikrát jsem byl vyzkoušen a dostal jsem odměnu. Ing. Valiček mne znova žádal,

abych nastoupil do školy. Severočeský hnědouhelný revír byl na vrcholu své produkce. Uhli bylo velice žádaný produkt a havíři byli statem preferováni. Vysoké platy ovlivňovaly celý hornický kraj, způsob života lidí Mostecka. Horníci peníze za velmi těžkou a nebezpečnou práci neshromažďovali, ale mnohdy až příliš lehkovážně utráceli. V malém Duchcově bylo 105 hospod a v mnohých ulici bylo slyšet harmoniku z jedné hospody do druhé. Nechci tím říci, že v 17 letech by mi tento způsob nevyhovoval. Jako mistr výrobního výcviku jsem docházízel 1x týdně na pedagogické přednášky, ale jinak jsem měl hodně volněho času. V Bilině byl těž bohatý společenský život, zábavy nejvíce u Fišerů „V prádelně“, divadlo v Teplicích, bruslení až v Chomutově. Za Bilinou byl vrch s rozhlednou, kde se večer scházel mládi s harmonikou a kytarou, nebo v areálu Kyselky. Bylo to pěkné vše, bylo mi prostě 17 let. To už ale otec psal, abych šel domů, že je nemocen a máma že vše nezastane. Měl jsem dobré místo i postavení, ale otcovy dopisy mne znepokojovaly. Dojel jsem do Příbrami na jaře roku 1954 a na „kádrovém“ v Příbrami jsem žádal o místo v uranových dolech Heřmaničky u Votic, kam dojížděli mnozí chlapci z Bystrice. Byl jsem přijat, ale musejsem pracovat v přibranském revíru - hloubili jsme jámu Vojna 2. I tam, při velmi rizikové práci, jsem přežil nedodu.

Při sesfrování říms nárazitě se nepodařilo partě před námi odpálit. Odpálili jsme polovinu jedné strany a druhou jsme doplnili střelivem. Ze dna hloubení nám třetí lamač posílal ládovací tyč. Okov zachytí jeden trám lešení. Dva trámy byly uloženy v hákách. Trám byl okovem vysazen z háku, který

Já, jako mistr výrobního výcviku
v roce 1953

spadl a s ním všechny fošny z lešení. Stačil jsem skočit k háku a zachránil si život. Kamarád, předák spadl z devítimetrové výšky mezi sestřelené balvany a těžce se zranil.

Při návštěvách rodiců, ať po dobu učení nebo v čase pozdější, jsme se scházeli s kamarády a spolužáky v restauraci u Hlaváčků. Zúčastňoval jsem se i plesů a pouťových či jiných zábav. Také bylo naším zajmem hra v žolky. Vice času pak bylo, když jsem pracoval v Heřmaničkách, později pak v JZD. Pokud jsem havřoval v SHD či na Ostravě, měl jsem vždy dost peněz, abych mohl zaplatit tém, co se učili řemeslo nebo tém, co studovali. Dá se říci, že jsem byl v kurzu. Bylo to pochopitelné, neboť v Ostravě jsem měl průměrný výdělek 10.000 Kčs měsíčně, zatímco průměrný výdělek v interiéru v Bystrici byl okolo 1.450 Kčs. Moje matka vydělávala v JZD denně okolo sedmi korun, což činilo okolo 150 Kčs měsíčně, otec pobíral dluhod 315 Kčs měsíčně. Část mého Ostravského výdělku - 92.000 Kčs jsem poslal za dobu vojenské služby domů. Pro strovnářní, domek ve Vysoké Peci č. 59 jsem kupil o šest let později za 16.000 Kčs.

Dostat se ze Severočeského revíru byl nemalý problém. Rozvázaní pracovního poměru bylo vázáno odpracováním 10 let po vyučení - za vyučení. Otec mne poslal s dopisem do Prahy a věc byla rychle vyřízena.

V létě 1954 jsem se konečně dostal na důl Heřmaničky u Votic. Zaměstnání hornici byli ponejvíce z okoli, důlní technika témito žádná, vrtali do skály zrny. Privezl jsem z Přibrami stativy a práce se začala měnit. I když mi bylo teprve 18 let, byl jsem partákem na ražbě sledné chodby. Pracoval jsem na komíně, sledně i překopu, práce byla tehdy jenom ruční a velmi záleželo na fyzickém stavu každého pracovníka. Kolektiv dolu čítal asi 350 lidí, později nastával útlum, neboť ruda byla většinou jen v ochranném pilifti šachty, jinak žily byly málo aktivní. Na jaře 1954 jsem se seznámil s mojí budoucí manželkou Františkou. Bydlela v Jiřině u Ouběnic u svého bratra Josefa, neboť její otec před krátkým časem zemřel. Josef Vlássek pracoval také v Heřmaničkách, dobré jsme se znali a v Jiřině jsem jej několikrát navštívil, jezdil jsem na JAWĘ 250-special.

Po Velikonocích jsem si manželku vzal k rodičům do Bystrice. 17. července 1955 se nám narodil syn Petr. V listopadu 1955 jsem narukoval do Horní Suché k technickému praporu s tím, že budeme fárat na dole Gottwald. Vyštrídali jsme dřívější pomocné technické prapory - PTP. Ostrava neplnila, a tak jsme nastoupili sami hornici z Mostu, Kladna a odjinud jako příslušníci TPK, tj. hornici technických prapor se zbraní. Po šestinedlém přijimači jsme byli vybráni do stěny, kde jsme pracovali na polovic s mazáky. Práce na ostravských dolech byla zcela odlišná od těžby mosteckého uhlí nebo prá-

Zleva: Pavel Troják, já, Marek Práša z Mladé gardy

ce na skále v uranových dolech na Příbramsku. Na mnoha místech hořelo, výbuch metanu byl velmi častý. Sloje byly buď velmi nízké, kde se dělalo na bríše, nebo vysoké a tím i nebezpečné. S kolektivem „Mladá garda“, vedené Zdeňkem Vařejkou, jsem pracoval ve sloji vysoké 130 cm na koleno. Ne všichni toto mohli dělat, neboť otlacená kolena se někomu plnila vodou. Práce ve stěně byla postavena na souhise kolektivu. Byl to úsek dlouhý asi 110 metrů, těžený pancéřovým

vým dopravníkem, který sloužil jako kolejistě pro šramaci stroj. Stroj podřízl bok do hloubky 180 cm, část naložil tím, že se vracel. Velký tlak uzavřel ihned rýhu po stroji a rozdrtil uhlí. Uhlí z rýhy odvázel dopravník poháněný turbínami na obou koncích. Dále se uhlí nasypávalo na 80 cm široký pás. Soustavou pásu dospělo k vlakovému překopu, kde bylo sypáno do vozů. Šramovací parta zajistila strop provizorními dřevěnými stojkami. Při šramaci parta pracovala ještě parta zavalovací, která upínaла a vrátkem vytahovala ze závalové části patentní stojky o váze asi 70 kg. Mocnost uhlí, která byla u stěny 140 cm, byla asi v 8-12 m závalu nulová, tam strop lehl na spodek. Byl tam velký tlak. Denně se postupovalo o onech 170-180 cm a svátky nebo volno nemohlo být delší jak jeden den. Hrozilo přetížení nadložní vrstvy, která se při poškození těžila s uhlím, vrstva kamene byla asi 60 cm silná. Byla to 3x taková práce, ničil se pancíř, pásy a vozů napůl s kamenem bylo 2x tolik. Na vrchní straně jsme po kolejistě dostávali dřevo na využití stěny, stropnice a pažnice. Za tímto kolejistěm byla část asi 10-12 m difuzní, bez šramování. Tam se střílelo uhlí ve vlivce tvrdé. Tato chodba silně zaostávala a nebezpečí vznítalo. Stěna nesměla zpomalit a přes veskeré nasazení, difuzní část byla o šest metrů zpět.

V téžní partě byl štaiger Josef Poledník z Horní Suché. Byl to vzácný člověk, obětavý, odborník a veliký kamarád, bylo mu asi 50 let. Přesvědčil Zdeňka Vařejku, aby mne ze špicí práce na konci stěny u páisu, na kterémžto místě byl limitován postup stěny, dal do difuzní. V deseti dnech jsem s moji partou zpoždění dohnal. Pracovali jsme na stěně asi dva měsíce a Z. Vařejka měl v závale těžký úraz nohy. Štaiger Poledník mne určil, přestože jsem byl bažant, předákem Mladé gardy.

„Mladá garda“ byl 130ti členům kolektiv sebraných chlapů, z různých vězí pořádně za práci. Partu jsem si sestavil a tak jsem pracoval do konce vojny. Moje parta těžila denně 900 tun uhlí tj. 90 vagónů uhlí. Naše práce se stala úspěšná pravidelným cyklováním, na závodech jsme se trvale dostali na první místo, u útvaru jsme byli na výsluhu. Umístění na prvním místě v OKD nebylo ojedinělé, naše průměrné plnění bylo 160-170 %. Bylo to měsíčné tisíce tun navíc.

„Mladá garda“ pod mým vedením, vešla ve známost veřejnosti celé republiky. Josef Poledník, otec Jindřicha ministra sportu a tělesné výchovy, měl velkou zásluhu na našem úspěchu. S velitelem útvaru ppl. Čajkou jsem byl denně ve styku, na vojnu nebylo moc času.

Stal jsem se členem bezpečnostní komise Ostravsko - karvinského revíru. Na pracovních poradách jsem se osobně sešikával s předními aktivisty OKD s Jaroslavem Miskou, který byl později ředitel OKD a jinými. V listopadu 1957 mi udělili prezident Antonín Zápotocký medaili „Za pracovní oběť“, bylo mi necelých 22 let.

Ředitelství velkodolu Gottwald mi nabídlo nový byt pro mou rodinu a byl jsem přesvědčován, abych nastoupil na vysokou školu Báňskou v Ostravě. Nechtěl jsem to přijmout s ohledem na nemočného otce, který mi stále psal, že na mě čeká. Namítl jsem vedení závodu, že školu třeba neuděláme. Bylo mi jasné řečeno: „Když tě tam posíláme, tak to uděláš.“

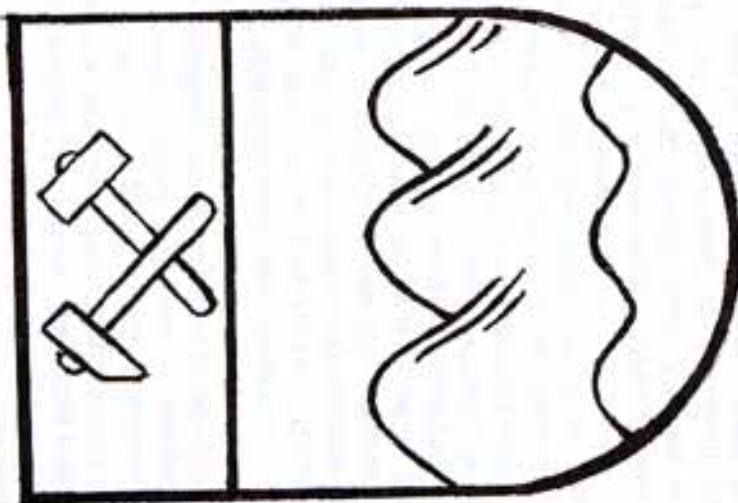
Přesto jsem se vrátil domů 20. prosince 1957. Na konci tohoto roku, 30. prosince 1957, jsem se oženil a jedna, ta nejprogressivnější kapitola mého života byla uzavřena. Dnes z pohledu člověka, který svůj život již prožil, byla to tehdy má největší životní chyba, která mě stála těžce vydobytiou a již zajistěnou kariéru a penize.

Další život byl velice těžký a politická situace i to, že rodče vlastnili 1,5 ha polí mě připravila složitý a ne již tak ambiciózní průběh životní cesty.

Část II.

Abychom si připomněli jak daleko jsme dosáli nebo jak daleko máme dojet, potřebujeme spolehlivý milník.

Donald J. Carty

BOHUTÍN - obec

Po Novém roce 1958 jsem začal pracovat v továrně Náraď, bývalé továrně EXTRA RICHTER. Plochoval jsem hoblíková železa, dláta, šroubováky a.j. na vodním bruse. Jeho velká váha cca 3500 kg neumožňovala jeho chod přesušovat pro krátkou přestávku v práci. Pozice broušení byla taková, že se sedělo nad brusem. Měl jsem znovu životní štěstí, neboť když jsem odešel na krátké odpočinkutí, můj brus se roztrhl a zde moloval znachou část výrobní haly, část proletěla střechou. Musel jsem si zvykat na práci mimo šachtu, měl jsem stále pocit, že tato ostatní práce nemá důležitost, že je nevalné ceny. V podniku Náraď mě to celkem bavilo, měl jsem tam mnoho kamarádů nebo známých naší rodiny. Nepsaná norma výkonu byla 90,- Kč, což každý, kdo brousil, respektoval. Byl to výdělek na tehdejší dobu dost vysoký.

Nás dům jsem v tu dobu vylepšoval. Zbudoval jsem koupelnou, WC, zavedl jsem rozvod vody elektrickým čerpadlem, kupili jsme televizi Mánes, práčku se ždímačkou. Na dvoře jsem z chléva udělal byt. Z kůlny jsem zařídil dílnu a garáž na kývačku 175 ccm. Zahradu jsem osadil novými ovocnými stromy. Z Kalisř jsem přivezl 6 ilů se včelami. Manželka začala též pracovat v Náraď jako soustruhnice. Petr, kterému se nejvíce věnoval otec, vyruštal mezi naší rodinou v pohodě. V sousedství měl nejlepšího kamaráda Pavla Šindeláře, jehož strýcem byl Tonda Dvořák-Dratev.

Mila Musil - Šila po vyučení v Metazu Týnec/Sázavou a po vojné zůstal jako děle sloužící v Čáslavi, kde se oženil. Pepík Tyl - Pytlák absolvoval lesnickou školu a koničkem se mu stalo - jako hajnemu - zaměstnání. Zdeněk Richter studoval pedagogickou fakultu a byl učitelem. Karel Martinek - Čouda byl zaměstnancem železničního stavitelství, Honza Buciňský - Smuda zemřel jako jedináček na rakovinu krku. Franta Pazourek se oženil s dcerou mé sestry Věry - Vendulkou, postavil dům v Lišně, ten prodal a znovu postavil dům v Bystrici u hřiště. Pracoval jako automechanik v Benešově. V Michálkově továrně u nádraží pracoval Zdeněk Žeman jako technik a mistr. Jeho matka byla sestrou mého švagra Ládi

Bartuška - Draka, který přes sport a noční vysedávání u karet zdarmě doveď truhlářský a políčební podnik k totálnímu zániku. Švagr později pracoval na stavbě Slapské přehrady, kam dojížděl. Moje sestra Věra měla syna Pavla, Vendulkou a Láďu, chodila si přivydělávat do výkupního družstva, neboť z peněz Draka by děti neuživila, často nebyly témat žádné. Později onemocněla se srdcem a v práci často omráčovala. Pokud to bylo možné, tak jsem ji podporoval, takéž i naši rodiče.

Také bystrický vikář Otradovec zestárl, věnoval se žolím, u kterých vysedával v hostinci u Kráčmerů, neboť „U vola“. Tam se pak hrály i vysoké hazardní hry na krajské úrovni, ale až v letech sedmdesátých.

S manželkou jsme se zúčastňovali výletů na motorce. Byly to různé závody jako táborský okruh, Sedlčanská kotlina a jiné, nebo stanování na Orliku, Lipně, na Sázavě a navštívili jsme též příbuzné manželky. Matku v Příbrami, kde již bydlel i její bratr Josef a Václav, sestru Hanu v Blatně, Vlastu v Poříčí nad Sázavou, Marii v Mrači, Věnu ve Vranovské Lhotě.

Ale práce ve fabrice netrvala dlouho. Zástupci JZD v Bystrici začali uplatňovat nařízení, že kdo má zemědělskou půdu musí pracovat v zemědělství. A tak při výměře 1,5 ha jsem dostal v Náraď výpověď přesto, že matka již v JZD pracovala a to za 170 Kč měsíčně. Zkusil jsem ještě pracovat v JAWĚ Bystrice, kde jsem leštěl pochromované výfuky a fidička ke kývačkám.

Přes různé známosti jsem dopadl za několik měsíců stejně. Bylo to až neuvěřitelné omezení svobody a současně to byl velký propad finanční. Nechtěl jsem na toto přistoupit hlavně proto, že tento stav mi úmyslně způsobil předseda JZD, bývalý mlynář Chvojka a V. Bartušek - agronom, který mě již viděl na traktoru.

Výřidil jsem si práci v JZD Týnec nad Sázavou, tam jsem se s manželkou přestěhoval. Bystřici tomu chtěli zamezit, ale tvrdě jsem vzdoroval. Mým rodičům připadla péče o syna Peťru, kterému bylo přes 3 roky. Otec byl též nemocný. Měl chronický zánět průdušek, nemoc mlynářů. Měl navíc zažívání a jiné potíže z vězení. A tak jsme se rok po vojmě ocitli s manželkou v Týnci nad Sázavou. Byly to pionýrské podmínky v JZD, které mělo k obdělávání pouze 70 ha půdy. Minimální

ra z Prahy s kamarařem. Pepík byl můj přední spolehlivý havíř z Mladé gardy. Tyto skutečnosti mi potvrdily, že peníze ze sachet jsou velmi zasloužené.

Můj denní režim začínal v pět hodin krmením koní, museli žrat dvě hodiny ráno, v poledne a večer. Před sedmou přišel předseda Bernard a rozdělil práci. Nejčastěji to bylo vykládání jemného písku z vagónu pro jádra odliktů do závodu Metaz. Jeden vagón měl 20 až 22 tun, což v řeči nás koňáků byly čtyři vleky po 50-55q. Měli jsme svůj systém: zabrat vagón, naložit uhelkou za 20 minut velmi silný koňský valník s 50q, doprava 5 minut do závodu, bylo to z mirmého kopce, 5 minut složit a klusem k vagónu. Vagón byl vyložen za dvě hodiny. To rozhodovalo, když ten den bylo například 7 vagónů, tím jsem dohnal ten třetí ze sedmi, měl jsem tři, ostatní páry jen po dvou, byli to starí pánové, pan Marvan a pan Šrámek. Vždyť mi bylo 22 let.

Ekonomicky bylo vykládání vagónů velmi výhodné. Jednotka v tomto družstvu byla 36 Kčs. Za orbu bylo za 8 hodin 1,5 jednotky, tj. 54 Kčs + 18 Kčs za ošetření koní t.j. 72 Kčs za den. Za vyložení 50q písku či uhlí na sklad byla 1 jednotka, za tři vagóny 12-13 jednotek podle hmotnosti t.j. 450 Kčs denně. Tím jsme si kompenzovali zemědělskou výrobu. K tomu na jednotku bylo 2 litry mléka, 2 kg Brambor a 1,5 kg obilí, v případě třech vagónů 24 litru mléka, 24 kg brambor a 18 kg obilí za den. Někdy jsem vyložil i čtyři vagony denně. Při srovnání s matkou, která měla až 7 Kčs za den, to bylo něco. Postavil jsem si kolnu, kde jsme měli dvě prasata. Bylo to u prasečáku, a tak se nakrmila z eráru. Něco naturalizoval jsem dal do Bystřice, ale témař vše jsem prodal, mléko mi propláceli.

Je třeba vysvětlit, proč mělo týnecké družstvo takové výsledky. Účetní Mila Šipek pracoval na Brodích a centrová vypletená motocyklová kola. Předtím ovšem byl hlavní účetní starých majitelů závodu Janeček a Walter. A tomu to páliло. Konálni jsme obdělávali jen brambory a zeleninu, v zimě jen když nebyly vagony písku nebo uhlí v lese. Nedovolil orat nebo vlačet. Vždycky Bernardovi říkal: „Pepíku žádné vlačení, na to je STS, ta vláčí za 9 Kčs hektar, kluci ti přivezou za

Rodina mé sestry Věry

družstvo, nejmenší na okrese. Měli jsme dve holé místnosti, musel jsem vše zařizovat, koupit kamna, přestěhování a proplacení zařídilo družstvo. Bylo nás celkem sedm družstevníků, tři páry koní, prasečák s porodnicí a asi 30 krav. Samotný Týnec je hezké městečko na řece Sázavě, obklopené krásnou přírodou, údolími a lesy. V centru stojí starobylý hrad, v němž fungovala jedna z týneckých hospod. V okolí jsou rozesety malebné vesničky, na druhé straně Sázavy se nachází Brodce známé továrnou JAWA. Tato motocyklová výroba byla právě v roce 1960 na evropské špičce. Začali jsme s manželskou pracovat jako týneckí bezzemci. Manželka měla vepřín a porodnice, já jsem převzal pár nejsilnějších koní z oněch třech páru. Po zjištění, že umím počítat, jsem se stal pokladníkem a byly mi předány finance družstva. Předseda Bernard byl starý slévač z místního Metazu. Hodnotil jsem situaci, do které jsem se dostal. Otec byl s matkou znovu sám a já jsem si oproti Ostravě o 80 % pohorskil. Byla to tvrdá skutečnost. Dostal jsem zprávu, že zahynul při důlní nehodě na velkodole v Březánkách hlavní inženýr Valiček. Z dolu Gottwald jsem dostal další zprávu, že zahynul Pepík Krampe-

jeden vyložený vagón 600 Kčs, to udělají za dvě hodiny a za to ti uvláčí STS celé družstvo.“ K sedmdesátí hektáru jsme obdělávali dalších 70 hektáru černých, v Brodčích a ve Zbořeném Kostelci. Byly to hektáry těch lidí, kteří tak hloupě nevstoupili s jedním hektarem do družstva a museli by opustit Jawu, jak se to v Bystrici stalo mne. Družstvo mělo obili na to, aby i v tak malém podniku splnilo nejlépe na okresu, mohlo splnit i nejvyšší výnosy i mít tak největší dojivost, což ve skutečnosti bylo v normálu, a za výsledky brát odměny a pravidla na Benešovsku. Tam se mi potvrtily mne již známé praktiky z Ostravy, že úspěchy jsou výsledek chytrých lidí. V Týnci to byl Mila Šipek.

Velice rád jsem spolupracoval s vedoucím uhlířských skladů Pepíkem Adámkem z Brodčů. Sklady byly na nádraží v Týnci. Brzy jsme se seznámili a Bernard věděl, že bude chtít vždy mne. Vykládal jsem vagóny nebo přímo z vagónu rozvážel. Uhli účtoval Adámek, já pro JZD dopravu. Cena byla od metráku. Tam jsem si vydělal hotovost i jednotky a s Pepíkem jsme pak zapili hospodářské výsledky v hospodě u Heřmantů. Na trubku hrál hajný, na harmoniku virtuos Hotovy. S námi tam sedávali známí závodníci, co zajížděli nové stroje, jako Kmoch a řada slavných jmen. Udržoval jsem stálé styky s mnohými havíři z Mostu, Kladna a Ostravy, kteří za mnou přijížděli.

Naše směny nebyly celý týden. Přijížděl jsem v ponděli a jel jsem v pátek odpoledne domů. Koně mi přes nečeli nakrmili, většinou Marvan a prasata nakrmila sousedka a byla ráda, že si přivydělá. Vydešli jsme si dost, řízek se salátem stál tehdy necelých 6 Kčs, 1 kg bučku asi 8 Kčs, králík 25 Kčs, květák 30 haléřů, hroznové víno 2,50 Kčs za kilo. Když bylo pěkně, jezdil s námi na motorce i Petr a byl s námi přes týden v Týnci. Byli jsme v tomto družstvu jeden a půl roku, přivezli jsme si téměř 30.000 Kčs, tehdy stál Spartak 27.000 Kčs. Začali jsme několik prasat. Věře jsem dával vždy čtvrtinu. Měli jsme tam husy a hodně slepic. Občas netekla nějaký den v Sázavě voda, to jsem si připomíнал staré rybářské umění. V létě bylo v Sázavě pěkárné koupání. Za družstvem byl na řece jez a tam se dobře plavalo. Bylo to milé, když jsem vylo-

žil vagóny, tak jsem vodu s manželkou využívali. Byla také příznivá doba měho mládi. Při rozvozu uhlí jsem poznal pěkné posázavské vesnice - Chrast, Křhamice, Kamenný Privoz, Pecerady a okoli.

Po návratu do Bystrice problém družstva a obce byl znovu aktuální. Museli jsme pracovat v zemědělství. Rozhodl jsem se, že půjdeme k melioracím, kde přece jen výdelek byl lepší než v družstvu. Začali jsme pracovat na Křešickém potoce, na jeho regulaci a dláždění v obci Třemošnice u Diňšova. Ubytování jsme si našli u staré osamělé paní Kalášové. S radostí nám i vyuvařovala a po neděli se těšila, že jsme se zase s manželkou vrátili. Ubytování a to ostatní nás stálo 30 Kčs za měsíc.

Po krátkém zpracování jsme pracovali samostatně a naše práce obnášela vydáždit denně 20 m čtverečních. Byla to práce těžká, pracovalo se bez mechanizace, jen sochor a palice. Přesto jsme brzy dostali gryf a práce se nám povedla udělat i za tři hodiny.

Měli jsme elán. Mistr nás navštěvoval 2x za měsíc, při záloze a dobrice platu, změřil současně vydlážděné metry pro příslě. V této místečku dnes vede dálnice D1 z Mirošovic do Brna a dál. Olešnický potok byl tehdy plný pstruhů a tak jsme tuto nabídku naplně využívali. Lesy kolem Třemošnice nabízely velké množství hřibů, křemenáčů, syrovinek a ostatních hub. A zase překrásná příroda tohoto kraje, průzračná voda potoka. Tehdejší ruční práce na polích, zejména při žních zaměstnávala místní obyvatelce, a tak hřibky rostly i u zahrád ve vsi. Jistě je to i tam minulost, neboť změněné životní podmínky, dálnice a jiné negativní vlivy poskodily tento pohádkový kout. Po dokončení dlažby a různých jezů a spojení toků jsme přešli do Čechtic, kde jsme pokládali drenážní trubky. Na dojíždění to bylo již dál. I tam byla práce dobrá, vozili jsme domů také hodně hub. Byli jsme tam jen krátce, asi 5 měsíců.

Čekali jsme rodinu, a tak jsem začal pracovat v zemědělském družstvu v Bystrici. Stavěli jsme v Mokré Lhotě kravín pro 180 krav a příslušenství. Většinou jsem traktorem dopravoval materiál, stavěl lešení, obsluhoval velkou michačku nebo

vrazil kámen z příbramských lomů. Zdokonaloval jsem se v zednickém a zednických figlích, pracovních postupech, izolacích, opracování kamene a podobně. Stavební skupina byla složena ze starých zednických mazáků; Bohouš Soukup obkládač, pan Chytrý mistr, který stavěl ve Vídni, Bučinský z Lišna, Pepík Štěpánek, i vedoucí skupiny Mila Šebek z Nevací a další. Vyzvídal jsem a odkoukal co se dalo, což jsem posléze využíval. Plat jsem měl jako zedníci, ale dělalo to asi 1.500 Kčs a naturál.

S touto stavební skupinou jsem postavil čtyřradový kravín s dvěma skladovacími objekty a ostatním příslušenstvím v Mokré Lhotě, teletník a samospádovou vodárnou v Jírovicích, velký prasečák s porodnicí v Nesvačilech. Chodil jsem pomáhat Jirkovi Vackovi na jeho stavbu rodinného domku v Jírovicích.

10. března 1960 zemřel můj otec. Poslední roky hodně trpěl, v noci se dusil a kašlal krev. Na pohřbu se sešlo veliké množství lidí. Druhý den, před svátkem Josefa, napadlo 70 cm sněhu. Otec mi odkázal svoji polovinu domu č. 260 s tím, že vyplatím Věře a matce po 3.000 Kčs. Po otcově smrti se stávalo soužití manželky a mé matky nevyvážené. Dne 4. června 1961 se nám narodila dcera Eva. Petrovi bylo necelých 6 let.

Občas jsme s manželkou navštěvovali jejího bratra Josefa a matku v Příbrami. Josef nás pozval na společnou dovolenou na Lipno. Koupil pro tyto účely Prahu Píkolo a přizval mě jako řidiče. Odjeli jsme ve složení Josef, jeho družka Marie, já s manželkou a šestiletým Petrem. Byli jsme vybaveni různým Pepíkovým rybářským arsenálem, stanem a malým táborským vybavením. Nunn podotknout, že Pepík byl vásivním rybářem a nenechal si nic co umělo plavat utéci. Čekalo nás velké rybářské štěstí, které se přihodilo asi pouhou náhodou. Přehrada Lipno byla dostavěna a napuštěna před krátkým časem, snad před dvěma roky. Zaplaveno bylo mnoho hektáru půdy a vykácaných lesních prostor. Tyto prostory poškodily bohatou potravu pro štrk.

Po utáboření jsme byli od rybářů informováni a sami jsme viděli, že ulovení štrk je otazka několika okamžíků. Pepík

opatřil hostovací povolení k rybolovu a lov začal. Již první den jsme ulovili velké množství štrků, bylo to až k neuverění. Po nahození následoval okamžité záběr. Nemohli jsme shánět rybičky a tak jsme chytali na kusy rozřezané štrky. Zásobování bylo snadné. Koupili jsme ohromný kastrol, sůl a máslo, trochu chleba. Ale museli jsme zmímit, neboť na palníkovém drátu jsme měli vějíře ohromných štrků, uvázaných v řece.

Byly to nádherné 3 týdny dovolené, přímo v rybářském ráji. Zvláštní podmínky zatopené půdy způsobily přemnožení ryb. Druhý rok jsme přijeli znova, ale za celou dovolenou jsme ulovili ne více jak 10 kusů, štrky se navzájem požraly. Vzpořádáním na Lipno 1961. Naše rybářské aktivity se pak přenesly nejvíce na Orlickou přehradu, Zrubek, Ríčky, Vráž, při ústí Lužnice u Týna nad Vltavou.

V léte roku 1962 jsem se rozhodl, že rástílím mně JZD Bystřice nedonutí zůstat v družstvu. Navíc matka nám působila jisté problémy. Výřešil jsem to jedině podle zákona, který umožňoval následovat manželku, pokud se odstěhovala. Takže odjela k matce do Příbrami s dětmi a já jsem v krátkém čase žádal o rozvázaní pracovního poměru. Ač s potížemi muselo mít být vyhověno a odstěhoval jsem se do Příbrami i já. Zaměstnán jsem mohl být zase pouze v zemědělství. Bylo to strašné omezení tehdejší doby. Začal jsem pracovat jako traktorista u státních lesů v Příbrami. Práce to byla těžká, přibližoval jsem dřevo z porostu na skládky. Přes složité podmínky v lese, zejména ve vysokém sněhu, to byla práce svolná, tukolová a bez omezování.

Ziskával jsem nové přátele, jak z pracovistě, tak z okruhu Josefa, který dale fáral v Uranových dolech. Vedli jsme v podstatě v tu dobu městský život. Dojížděl jsem často vypomáhat matce, měla malé hospodářství, dále chodila do družstva. Přidělili ji také místo hodinovou práci při hektaru řepy, kterou musela vyjednotit, okopat 2x a sklidit, vše za cenu 170 Kčs. V tomto jsme ji též pomáhali, i různě těžké práce, řezání a štípaní dřeva, složení uhlí apod. Dala nám vždy nějakou odměnu, byli jsme zváni na zabijačku, přivezli jsme si vejce, maso. Matka žila se svým otcem Karlem Jedlanem. Téměř až do své smrti byl schopen

děda vykonávat lehčí práci. Zemřel ve věku 91 let. Přibramské ubytování u tchyně jsem se snažil řešit, neboť jsem usiloval o vlastní bydlení. Tak se stalo, že při shánění domku jsem uspěl na Vysoké Peči. Prodej byl uskutečněn za cenu 16.000 Kčs s tím, že bude mít doživotně jednu místořezenou půdu. Byl starý a nějaký pan Martin Jaroš důchodce, bývalý železníček. Byl starý a nemocný a za dva roky zemřel.

Na Velký pátek o svátcích velikonočních v roce 1963 jsme se s rodinou přestěhovali do našeho domku č. 59 na Vysoké Peči - Havírně, patřící do obce Bohutín. Bylo to staré stavení, 2 místnosti 4 x 6 m, komora, siň se schody do sklepa, velká plána, v r. 1937 byla vyměněna střecha za etermitové tabulky. Na zahrádce stály dvě staré, dřevěné kolny, staré pláňkové oplocení, spodní hranici tvorila říčka Litavka. Nebylo to nic moc, ale bylo to naše. Ihned začaly práce na vylepšení stávajícího stavu. Z Bystrice jsem si přivezl svou ložnicí a ostatní nábytek, který se v přibramském provizoriu nemohl uplatnit.

V bývalé komoře jsem zabudoval okno a též v zadní severní místnosti, obě k Vávrovům. Na přídu jsem zabudoval schody, dříve tam byl pouze vikýř na seno, obnovil jsem poškozené omítky, místo klenby v komoře jsem udělal klasický strop. Opravy jsem dělal večer a v noci, přes týden byla namáhavá práce v lese, odkud jsem se vracel za tmy.

Koncem léta, když bylo práce nejvíce, byl jsem povolen na druhé vojenské cvičení do Mladé Boleslaví. Prozili jsem první vánocu v novém domově. Zima 1963-64 byla velmi tuhá. Prvňateli jsme Nový rok ve staré Drmlově hospodě u Pecováku. Takéž jsme byli s manželkou na Hasičském plese v sobotu 7. ledna 1964. Sli jsme domů až v sedm ráno, předtím hospodský Láďa a Bartoš přiložil do kamenné sále, aby v neděli odpoledne bylo teplo o dětském karnevalu. Ten se již nekonal, chytil trám v komině, dále půdní prostor a v něm parafety na celý sál. Vysoké mrázky přes -20 stupňů Celsia způsobily, že nebylo možno prosekat přes 50 cm silný led na Pecováku a hospoda shořela 8. ledna do základů. Byli jsme tehdy s manželkou, hostinským, jeho matkou a starým Tondou Andělem posledními hosty staré pecovské, havířské hospody. V tu dobu jsme v lese pracovali již s manželkou. Ráno

odcházel Petr do školy a Eva jsem vozili do školky. V ponděli 16. ledna, tyden po požáru hospody, jsem se přebral s traktorem, který měl poškozenou uzávěrkou. Zablokovalo se pravé kolo a na zleďovatělé vozovce se stroj stocil vpravo a spadl ze strázu. Temněr ještě ochranný rám nebyl. Měl jsem frakturu dvou obratlů, verdikt zněl: poškozená mícha, chodit nebudeš. Diagnóza se nepotvrdila. I se sádrou přes celé tělo jsem jezdil na motorce, stavěl a dělal ostatní práce. Ale až později, měl jsem sádrový krunýř do půli května. Prozili jsme od června do srpna jedny z nejhezčích prázdnin na Orliku. Pluli jsme na hausbootu po celém splavném toku. Hausboot jsme budovali u Svaté Hory, kde Josef Vlášek bydlí. Po ukončení nemocenské v září 1964 jsem jezdil se skříňovou erenou/RND/ pro ředitelství lesů na Barrandově. Rozvážel jsem brigádníky, hlavně ze Slovenska, do lesa a večer zpět. Také jsem doprovázel učně ze Solenice po celém revíru - do Hbit, Solenice, Komárová, Beština. Celodenní drnčání cestou necestou ve špatně odperovaném autě 600 km denně mi páteř téměř vyléčilo. V poledne jsem zajížděl pro manželku, naložili jsme v Přibrami obědy a ty jsme rozváželi do míst v lese, kde učňové pracovali, bylo jich 60.

Přes den jsem navážel krmení pro koně a ostatní lesní zvěř, vozil opravovat motorové pily, doprovázel jsem lesáky na pohřby, výlety, schůzky a plesy. Sháněl jsem i ředitelingu. Jeřábkoví mléko, když mu bylo po honě špatně.

Švagrová Hana z Blatné se rozvedla s Vítkem Moulikem a seznámila se s Láďou Vaňkem. Znal jsem ho z vojny, takéž pracoval v jiné partě na dole Gottwald v Horní Suché. Pomočil jsem ji získat usedlost v naší obci Bohutině - Tisové. Bylo to pravě tak obdobný případ, který zasáhl prodejce nemovitosti jako mne. Syn pana Prokopa Tesky, Josef, byl inženýrem a pokud by vlastnili usedlost se sedmi hektary, musel by jít pracovat do JZD, raději se majetku zbavili. Od pana Prokopa Tesky koupila švagrová dům v Tisové za 3.000 Kčs.

Statek potřeboval opravy, aby bydlení bylo alespoň na standardní úrovni. Láďa Vaněk nebyl ten, kdo by si toto bral jako vážný fakt. Švagrová tedy požádala mne, abych ji pomohl adaptovat alespoň část obývací. V ten čas jsem pracoval s

Hasičský ples v bohuslavské Sokolovně

manželkou u lesů a práce to byla těžká. Přesto jsme zahájili rozsáhlé přestavění domku, neboť byl vlhký, kamenný. Přestavěl jsem postupně tři hlavní obvodové zdi a čtvrtou od Koláře jsem obstavil izolační přičekou. Pracovali jsme při osvětlení často do dvou hodin v noci. Láďa Vaněk se této přestavby nezúčastňoval a vysedával v nové pecovské hospodě. Hana pracovala v bohuslavském kravíně. Adaptace trvala od jara do zimy dva roky 1966-67. Sami jsme ještě dokončovali práce na našem domku.

Toto velké vypětí a brzy po úraze bylo možné dělat proto, že mi bylo pouze přes 30 let. Snažil jsem se, aby Hanka a její rodina měla hezké bydlení, v tu dobu měla mimo syna Vítka, který zůstal s otcem, ještě tři dcery. Pracoval jsem zdarma. Také veškerou dopravu a nákupy jsem dělal bezplatně. Po mé stránce to byla práce velmi nevděčná.

Brzy se rozvedla s Láďou Vaněkem, domek prodala za 90.000 Kčs a odstěhovala se asi roku 1977 do Jiřína. Rozdil mezi 3.000 a 90.000 Kčs - mezi nákupem a prodejem byl vytvořen hlavně moji prací a nedostal jsem ani poděkování. Taky tvrdá zkoušenosť.

Místní důl, 25. říjen, dříve jáma Rudolfa II., byl v té době na svém vrcholu. Těžila se tam ruda stříbrná, olovo a další kovy. Na dole pracovalo okolo čtyř set havířů a tak vesnice byla velice rušná, hospody stále plné. V roce 1966 byla v obci postavena nová budova, v ní byla prodejna potravin a restaurace s menším sálem, namísto šhořelé Drmlovky.

Brzy jsem se seznámil s novými lidmi. Mezi nimi byl Slávek Teska (o 11 let starší), který mě zasvětil do práce se železem, svářecíkou a pomáhal mi s opravou domku. Od jeho rodičů jsem kupil domek, byli to jedineční lidé.

Nás domek měl i malou výměru pole 20 arů, další jsme měli v nájmu na Hamru, asi půl hektaru. Traktorem, který parkoval pod zahradou, jsem si pozemky obdělával. Byly to zejména brambory a obilí. Mívali jsme slepice, králiky, dvě prasata, kachny a někdy i husy. Kachny cestovaly po vodě, beraní po lukách a nic se neztratilo. V potoce bylo ještě hodně ryb všeho druhu. Na malé rybičky stačil nastavit pylel a vysypat je kachnám. To že ryby a žáby ani raci na potoce nejsou,

nezpůsobilo vychytáni, ale chemikálie a znecistěná, saponátová voda, přesycená fekáliemi. Říčka Litavka byla dříve bohatší na vodu, na jaře zatípela část obce - Hamr. První náhradu za původních 20 arů jsem dostal pole proti škole, které jsem obdělával, dokud se i v této části nezačalo scelovat do honů. Potom jsem dostal jako náhradu louku pod zahradou, která měla 1,2 hektaru. Tam jsem postavil seník se stáji pro ovce a slepice, které tam měly samoobsluhu. Sbírali jsme vejce a počítali jehněta, výroba byla poloautomatizována.

Další chovatelská aktivita byl chov nutrií. Ustájení pro tyto zvířata je poměrně nákladná záležitost. Hrádě byly metr vysoké, byly v nich kotce, kde mimo svoji aktivní nutrije ptebývaly a odchovávaly mládě. V každé sekci byl bazén, pro koupání zvířat, která následně pečují o svou srst. Byly to nádrže, které jsme každý druhý den vypořádali, vyplachovali a napouštěli znovu vodou z potoka za pomocí čerpadla. Bylo potřeba velké množství vody. Zbudoval jsem novou odpadní jímkou o obsahu 10 metrů krychlových. Soustava hrádi, kanálů, bazénů, odcho-

ven, bylo rozsáhlé dílo. Ročně jsme produkovali kolem 150 kožek, jejich cena se pohybovala od 180,- Kčs do 240,- Kčs. Najednou jsme poráželi 20-40 kusů, aby byl prodej a cesta do Prahy efektivní. Toho množství představovalo asi 100 kg masa, které bylo ponejvítice zpracováno na klobásy. Odchov vyzadoval značnou práci, jak s ošetrováním a obstaráváním krmení, trávy a sena, tak bylo třeba i hodně obilí nebo sušeného chleba. Výsledek však známěl slušný přínos na přilepšení domácnosti. Mezi chovateli byly dobré vztahy, spolupracovali jsme s Láďou Rakem z Pece, s panem Částkou z Podlesí, s p. J. Burianem z Bohutina a dalšími. Tam se doplňovali chovatelské zkušenosti, neboť chov nutrii je velice náročný, stačí málo a vede to k neúspěchu, což si v tomto oboru prodělal každý. Tak například kamarád Pepík Kottnér z Nepomuku neodchoval za pět let žádné mláďá. Bylo to tím, že choval v blízkosti kachny. Já jsem též doplatil na porážení vlcáka Arku. Zaštěkal a samice zakousala týden stará mláďata. Pokud unikl některý kus do jiné hradě, byla to pohromá. V tomto případě bylo i několik kusů roztrhano. Přiložení samce do stáda byla celá věda. Rije samice probíhala za 30 dní, březost trvala 135-137 dní. Než chovatel pronikne do života těchto zvířat a seznámi se s jejich požadavky, trvá to několik let. Již před rokem 1980 opadal zajem o výkup kožek a vlny z ovci, a tak jsme s chovem ovci a nutrii skončili již před rokem 1980. Naše chovatelství se omezilo na prasata, těch jsme měli v roce několik, neboť byla možnost opatřit krmení. Svět se soustředil na umělé vlákno.

Cestování po lesním závodě přinášelo různé příjmy za dopravní, seznámení se širokým krajem a hodně známostí. Jezdil jsem do Bystrice i jinam. Na obci jsem byl zapojen jako hasič a jako včelař. Taky nějaká ta politika.

V lesích kolem Bohutina rostlo dříve hodně hub a borůvek. Ale lesy jsem znal v celém kraji, a tak jsme na houby či borůvky jezdili při mé práci třeba do Hluboče, za Hořovice nebo k Višňové, na Placy nebo na Orlickou přehradu. V letech 1983-1984 jsme byli utábořeni u jezera za Bohosticemi nebo na Zrůbku u bunkru, kde rybařil a táborel i Švagr Josef s rodinou. Na Zrůbku v zátoce bylo v provozu stárnoucí rybářství, které poskytovalo velký výběr ryb. Když nebraly, nebo jsem během roku

jel okolo, k matce do Bystrice, kupil jsem nějakou tu rybu domů. Cena sumce a kapra I. tř. byla 8 Kčs za kilogram, okoun, bolen 2,50 Kčs, štrka a candaát stál 11 Kčs. Zůstaly jen vzpořimky na ten ráj v přírodě, kde bylo možno kdykoliv a kdekoliv tábort. Dnes je to možné jen za vyšší poplatek ve špinavém autokempu.

Čas ubíhal a měnily se i hospodářsko-politické podmínky pro život. Nastalo uvolnění politického napětí za Chruščova, zemědělství se dostávalo na vyšší úroveň, zejména mechanizaci, a tak pracovní síly nebyly již tak vázány.

Dcera Eva měla jít do první třídy a manželka s ni zůstala doma, alespoň pro první léta školní docházky. Přihlásil jsem se k Rudým dolům na díl 25. únor jako pracovník na povrchu. Byla to práce špatně vedená. Šachta těžila asi 200 vozů denně, nejako Gottwald 4.800 vozů za ranní směnu. Na povrchu byla obsluha těžby - celkem 6 lidí - signalista s pomocníkem, vytahovali dva vozy a dva prázdné nářeželi do klece zpět. Dva dopravovali tyto vozy k sítium - roštům, kde se nepropadlé velké kusy po zvrzení vozíků rozbitely. Hornina, která obsažovala pouze 2-3 % rudý, se ze zásobníku nasypala do závesních vozíků lanovky, odkud putovala okolo Pecováku na Březové Hory na flotaci - úpravu rud. Nezdálo se mi dobré dopravit dva vozy od klece k výklopníku 40 metrů po dopravním mostě, prázdné zpět a za několik minut znova. Zejména v zimě zmrzali všechni tři na rostu, i ostatní co čekali na další dva vozy. Jak jsem provoz poznal, zabudoval jsem vrátek, zpětnou kladku co jsem používal na klády, umístil u výklopníku a táhl vlnk 30 vozů. Než bylo vytáženo 30 vozů, měli jsme čas nejméně dvě hodiny, ti dva na sítích vytífidi 30 vozů za několik minut a měli též volno. Za čas se štajgrum zdálo, že máme přiliš času, a tak na každé směně ubrali dva dělníky.

Tahali jsme, sklápeли a trídili ve dvou, přesto směna obsahovala 2 pracovní hodiny. Proto jsem stačil v té samé směně odpracovat směnu druhou, jako kotelník. Měl jsem to na šachtu 200 metrů, tak jsem byl s prací spokojen. Byl tam dobrý kollektiv, který bylo možno denně vdat v nové hospodě na Vysočině Peci.

Přišlo Pražské jaro - rok 1968. Zdálo se to vše neuvěřitelné, smaží a volnější, ale netrvalo to dlouho.

V roce 1969 jsem byl na bulharských Zlatých pískách 30 dní na dovolené. Byli jsme tam parta pěti horníků, dva z Brezových Hor a, dva z Kunětice Hory. Bylo vše velmi levné, ubytování v novém hotelu, jídla hodně, piti ještě více, za 30 dní 800 Kčs. Ani na rudných dolech se mi nevyhnula epizoda při které, takříkajíc, krácelo o život. Štaiger Jarda Hondlík měl na 30. patře asi 35 kusů kolejnic, opravoval u Třeboně domek - dědictví. Požádal nás, abychom mu je v sobotu, kdy šachta ne-

Petr a Eva s kamarády

pracuje vytáhlí. Připravili jsme je na 30. patře na nárazíště, soused Václav Říha - strojník, pustil klec a my na korunu klece uvázali oněch 35 kolejnic. Nelibila se mi jedna ohnuta kolejnice, ale Vápeník - Bohouš Pucherna řekl: „To je dobré to vydří.“ Nevydrželo. U sedmnáctého patra zachytla ona ohnuta kolejnice za výztuž jámy, přetří se provaz, kterými byly kolejnice uvázány k lamu. Rozsypán se zarazily pod výztuž po celém obvodu šachty. Klec nad naší hlavou kolejnice

prorazily, byly nabodány mezi námi, ale nikdo nebyl zasažen. Po zablokování klece jsme z ní vyskákali za výztuž jámy a zjistili, co se stalo. Byla to rána, ohýbalo se železo. Stál jsme na výztuži jámy, silně tam pršelo, vše bylo strašně oslizlé od vody. Měli jsme jen jednu lampa. Kolejnice byly narážené pod traverzami, museli jsme je uvažovat zbytkem provazu, který nám roztrhaný zůstal. Uvázané jsme zvoněním „dolù“ vytahovali po jedné. Zůstali nám kousky provazu, ne delší než půl metru. Byla to práce víc než nebezpečná, vše navíc strašně krouzalo, vedle klece všude okolo byla kilometrová díra. Jeli jsme po maložení z 30. patra propoceni, nyní silně pršelo a byl velký příván. Byli jsme zoufale promrzli. Bez provazu jsme byli neschopni vytahovat zaražené kolejce zpět a znovu je uvazovat na korunu k lamu. Franta Benda řekl, že jede pro provaz. Přesto, že byl velmi tělesně zdatný, přinesl za 2 a půl hodiny provaz a druhou lampa. Byl zničen a my zmrzli jsme se potmě dočkali. Práce nekonanečná, mimořádně nebezpečná nám trvala asi od 8,40 do 16 hod. Zvonili jsme velice, velice pomalu nahoru. Provaz jsme roztrhalí při vyprošťování, kolejnice jsme drželi rukama. Nyní nebyla ohnuta jedna ale témař všechny. Strojník Říha přeslo, že byl od Bendy vyučen, co se stalo, vyrazil jak šilencec. Další jsme signalizovali nahoru - to se několikrát opakovalo, ale Říha, mané, jel jak šlak. Skončilo to dobře, ale byla to skutečně jen vzácná náhoda. Na povrchu jsme byli Jardou Hondlíkem uvítáni v 16 hodin. „No prosím Vás, co tam děláte, já jsem tu jak na trii a miám to ještě odvážet!“ Dva dny se nefáralo, do středy opravovali klec a jámu.

Honza Milec, postava, která je třeba popsat na dokreslení tehdejší atmosféry. Bohutinský sedlák, tehdy člen JZD, dříve soukromník, s párem koní. V mládí dopravoval klády z lesa na pilu do Nového Knína, auta nebyla. Jeho protějšek byl Tomáš Vondrášek, také forman. Byli to stáli zákažníci v hospodě u Vánku nebo na Plzeňce v Bohutíně. Společnou měli jen život a nenávist ke komunismu. Stále si vyčítali, kdo jim více leze do konečníku. S Milcem jsem se dobré znal ještě z doby, když jsem jezdil u lesů. Když bylo v JZD v zimě málo práce, dohodil jsem mu, že může pracovat na sítích. Moc se mu to

labilo, zejména dostatek piva a grogu. Tonda mu nadával poslanej havířiček. Historik ze života měl Honza moc - co den, to historka. V Příbrami, zejména u Kosů, ve známé nálevně, byl všeobecně znám. Koně ho od tamtud vozili sami, to měl velkou výhodu. Byl například pozván k soudu a žalován, že zlomil panu učiteli z Hor ruku. Až soudce mu vysvětlil, že při cestě do Bohutína spal a zachytily povozem žebřík pana učitele, co bilil štit do ulice. Honza na svoji obhajobu pravil: „Vidíte, a mne bylo divné, kdo mi pověsil na rejšinu kybl s vápnenem a divila se i stará.“

Při bojové akci se vracela po dvoudenním tažení milice vedená poručíkem Torontem, neboť Štajarem Rudou Stehlíkem. Byli strašně zřízeni, a tak je u Kosů naložili Honza, vlastně naložili se sami. Koně se rozjeli, koči spokojeně spal na kozlíku. Milice střílela jako divá, koně se plasili. Honza se při dávce ze samopalu někdy vzbudil a zamumlal: „Jen střílejte, kurvy komunistický, jen střílejte“, a spal dál. A tak v Drkolnáku se i s žebříkem bojový útvar převrátil. Mužstvo bylo nezraněno, ale témf odzbrojeno Zbraně nacházeli lidé až druhý den. Takových historiků bylo mnoho.

Byl to dobrý člověk, i Tonda. Byli to postavičky, bez kterých by starý Bohutín nebyl tím pravým Bohutínem. Na šachtě jsem měl hodně známých, kteří jsou mými kamarády dodnes. V roce 1967 jsem se přihlásil jako hasič a v této organizaci jsem byl kulturním referentem, i tam vznikala nová přátelství.

Na šachtě Rudních dolů jsem to již poznal, a tak jsem šel v roce 1969 dělat hostinského do Jednoty. Zaúčil jsem se u Prokopa Vávry na Drmlovců a dělal jsem dva roky vedoucího pohostinství v Oseči. Byla to samostatná odyseea v mém životě. Každý si domyslí, s čím se člověk v hospodě potká, co slyší a vidi. Hostů bylo dost, zejména stálá velká parta mladých z Obecnice. Provoz byl večer a v noci a tak jsem mohl stavět a truhlářit přes den. Manželka začala pracovat ve výku-pu v Příbrami a tak bylo dost krmení pro králičky, prasata, kachny, ovce a ostatní zvířata. V roce 1967 jsem koupil Populára ze Spáleného Poříčí, ale nedělal dobrotu, tak bylo auto nahrazeno Felicií. Měla dva karburátory, dvě střechy - najeto 34.000 km, stála 37.000 Kčs. Bylo to velmi dobré, zárovni auto, na

tu dobu velmi rychlé. Vyjížděli jsme na hojně výlety, na stanování k Orlickému jezeru, na Lipno, neboť benzín stál 2, 10 Kčs/litr. V tu dobu bylo aut ještě velmi málo.

V roce 1970 jsem Felicii prodal a koupil z Plzně od docenta Šauera luxusní Ford Taunus. Uvolnění hranič, během politické změny - pražského Dubčekovského jara k tomu utvářilo podmínky. Taunus byl pohodlný vůz z NSR, ale na vesnické poměry měkký a nízký, zabíjak zajíci a bažantů, stál 60.000 Kčs. V porovnáni i-nákup statku stál švagrovou Hanu 3.000 Kčs - v tutéž době.

V Oseči hospoda pulsovala svým životem, pořádali jsme zábavy, navštěvovali mě známí z Vysoké Pece, dojížděl jsem tam Taunusem. Nabízela se ale další výhodná práce na zotovně ROH ve Veselíně. Přijmuli jsme nabídku, já jako údržbař a pravá ruka správce a manželka jako kuchařka. Mohli jsme to vykonávat jenom proto, že sestra Věra bydlela u nás a ošetřovala Petru a Evu. Petr se učil v Kladně malířem - natářecem. Přes sezónu jsem byl denně s manželkou, alespoň večer, doma. Jezdil jsem současně s podnikovou dodávkou Š 1202. Mimo sezónu jsem býval na zotavovně věšinou sám, děti byly již s manželkou. V sezóně vykonávala práci účetní Slávka Košová, poznal jsem ji i jejího manžela Pavla, který působil jako správce pionýrského tábora ČSAV na Soběnském rybníku. Navázali jsme dlouhodobé přátelství, které trvá dodnes. Byla to zejména pro mě práce zajímavá, zodpovědná i volná. Auto jsem využíval i pro své účely se souhlasem správce, současně správce Permonu p. Konáše. Spolu jsem dojížděl i na ústředí do Prahy, na jednání a nákupy do Rokycan, Plzně a podobně. Jako údržbař jsem opravoval veškerá zářízení zotovny, dovázel jsem denně pečivo, nákupy z Příbrami, dopravoval jsem nemocné, dovázel kuchařky do práce z Rožmitálu a jiné práce a služby.

Měl jsem služební byt, elektrické topení a zodpovídal jsem za mnohamilionový majetek. V zimě se prováděla inventura. Spolupráce se správcem s Permonem u Hřiměždic byla výborná, rád se stavěl „U dvou koček v Praze.“

Prestal jsem výtěd dočasně na jedno oko a byl u mne zjištěn zelený zákal. Léčil jsem se na Plzeňské oční klinice, kam

mne umístnil docent doktor Šauer, který byl přednostou porodnické kliniky na Slovanech. Dostal jsem částečný invalidní důchod v částce 608 Kčs a mohl jsem si vydělat 1 285 Kčs hrubého. Bylo dál bezpečně, abych pracoval celý den na zotavovně ROH.

Začal jsem pracovat v JZD Bohutín s tím, že si odpracuju oněch 1 200 Kčs měsíčně. To se mi podařilo většinou za 7-10 dní. V tu dobu jsem již stavěl chatu u Pecováku.

Náměst měho plánu mi zpracoval ing. K. Vaněk, který bydlel nedaleko stavby. Nyní jsem měl více času na stavbu chaty. Manželka pracovala v březohorské škole jako kuchařka. Na stavbě chaty mi pomáhala, pokud to bylo možné a Petr, jmena při dokončování v roce 1973. Švagrová Hana přestala pracovat v roce 1971 v odchovně jalovic v Orlově, a tak jsem vzal tuto práci jako prozatímní ošetřovatel. Protože trvala 1,5 hodiny ráno a hodinu večer, bylo to výhodné, ale plat mě přimové možnosti 3x převyšoval. Manželka přestala pracovat jako kuchařka při platu 800 Kčs a šla též pracovat do Orlova. Dokončovala se stáj na roštěch pro 360 kusů zabřezlých jalovic, a tak jsme zanedlouho ošetřovali celkem 440 kusů. Bylo to časově i platově výhodné, měli jsme přírůstky až 1,36 kg na kus a den, což představovalo přes 8.000 Kčs. Měl jsem 1250 Kčs, manželka zbytek. Práci jsem si dobrě organizoval, žlab jsem využíval traktorem, nastylku jsem dělal každý třetí den. Fukarem-žralokem se nastíaly piliny za 20 minut. Ráno od 7 do 8:30 hod. večer od 16 do 17 hodin. Mohl jsem celý den pracovat na chatě. Architekt Vaněk tak viděl, jak stavba pokračuje, a při dokončení mne požádal, aby jsem vedl stavbu společenského zařízení v Kozičíně.

Přesvědčil mě, a tak jsem začal odvážet slámu z Ježkovy stodoly z Kozičína do krvávna v Bratkovicích. Sehnal jsem několik lidí z Kozičína a v roce 1974 jsem započal stavbu hospody. Byla to nelehká práce, hlavně organizační. Předsedkyně občanského výboru - byla to součást města Příbrami - byla paní Česká, stará paní, a tak jsem sám žádal na MěNV Příbram o přidělení materiálu, musel jsem si ho i přivézt. Tak například jsem jel do Březnice ve 3 hodiny ráno, v cihelně jsem naložil horké cihly a dovezl na stavbu. Valník jsem po-

stavil k lesení a jel jsem krmit 440 jalovic do Orlova. Od devíti do 15 hod. jsem stavěl.

Pod naším stavením jsem pěstoval s manželkou na louce - záhumence - 20 i více ovcí, 30 slepic, kachny, ve chlévě prasata, také dva býky, tehdy se to dalo zvládnout. Když byla hospoda dostavěna, stavěl jsem vedle mé chaty chatu manželům Frithaufovým. Protože v Praze byli zaměstnáni, paní jako včelní sestra ve Vinohradské nemocnici a Karel jako mistr v Palu, stavěl jsem jen v sobotu a v neděli. Přes týden jsem jim opatřil materiál. Plat sobota, neděle 150 Kčs, směny od rána do trny.

Petr u výčepu v Kozičíně

V Kozičíně nastal problém, neboť hospoda nebyla dobře připravena ke kolaudaci. Kozíčinští na mne naléhali, zejména architekt Ing. Srník, abych připravil hospodu ke kolaudaci, neboť téměř tři roky uplynuly od doby, kdy jsem téměř postavenou hospodu opustil. Odstranil jsem kolaudační závady. Ta největší byla, že Jednota neměla zájem na provoznu v malé obci, neboť se dalo předpokládat, že hospoda bude prodlečná. Bylo mi dáno najevo, že pokud kolaudace

uspěje, budu muset provoz řídit sám. A tak jsem se stal po- druhé hostinským.

Provoz se dobré zaběhl, návštěvy byly slušné jak z místního Kozičina, tak z Lazce a Orlova. Navštěvovali mě i havíři z Pece. Začalo být v hospodě těsně a brzy přišli představitelé obce, abych přistavěl ještě sál. Zdálo se to reálné, a tak architekt Vaněk předložil projekt.

Začali jsme stavět 29. dubna 1979, byl jsem MěNV jmenován vedoucím stavby sálu - společenského zařízení. Bylo odpracováno 4.260 hodin v akci Z. Pracovní kapacita byla u místních brigádníků brzy vyčerpána, a tak to zbylo na mne a na mé rodině. Před Silvestrem byl dostaven i velký komín pro krb, když 30.-31. prosince zmechanizovaný a silvestrovská zábava na holém betonu byla zpestřena upečením selete a jehněte, za přítomnosti předsedy ONV a tajemníka Městského výboru.

V ranních hodinách jsem byl informován, že se 31.12.1979 narodil Evě syn Pepík. Tak jsem se bez svého zvláštního příčinění stal ve věku 44 let dědečkem.

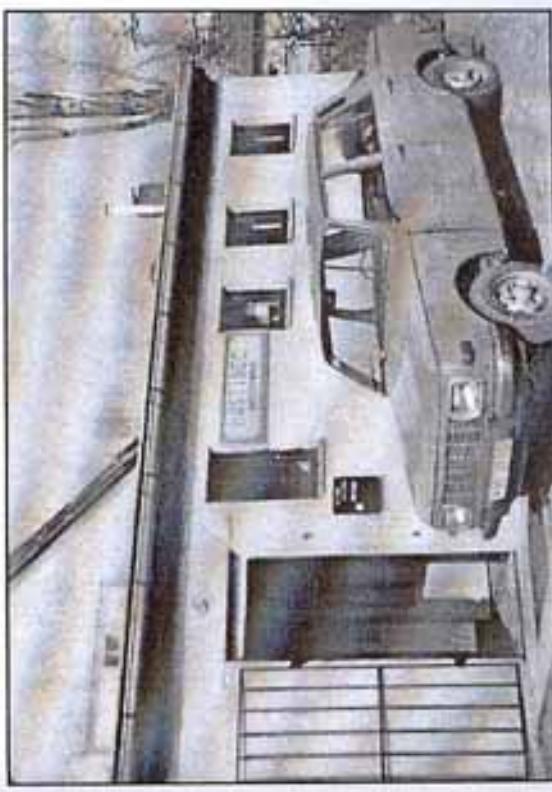
Z provozního důvodu jsem mohl obtížně pracovat jako člen výboru SDH ve Vysoké Peci, neboť právě v sobotu byl provoz v Kozičině silný a nemohli jsem být na Vysoké Peci na schůzi. Po domluvě jsem začal pracovat v SDH Kozičině, vzkřísil jsem upadající organizaci a stal jsem se jejím předsedou. Vzniklý dobré podmínky pro tuto práci právě v hospodě. Z dvacetí čtyř - členěného kolektivu se zúčastňoval skoro plynouc hasičů. Urvitě jsme i družstvo mladých hasičů „Pramen“, které získalo v rámci okresu Příbram druhé místo.

Cas plynul a hospoda přes všechny ty nepřízně osudu prospěvala, ani ne tak ekonomicky, jako ve prospěch občanů. Pořídali jsme plesy, zábavy, dětské dny, schůze občanů Kozičina a Lazce. I když tyto malé vši čelily věčným rozbrojům, parta kamarádu se scházela, hrál se mariáš a šachy, povídalo se o drahote. Točilo se březnické pivo, ale v této hospodě bylo chváleno. Při zábavách obstarávala kuchyně manželka, na sál nosil Petr. Rád vzpomínám na tehdejší kunsofty, spíše kamarády. Z Kozičina budu jmenovat Ránky - Zdenka, Jirku, Búcu, Lojzku - seniora, Vaška Drechslera, Láďu Kadlece, Minku

Mikulaše, Jirku Nedvěda, Frantu Chalupeckého, Pepu Zajace a jiné a z Lazce Vratislavu Vetešníku, Zdeňka Koláře s paní, Dušanou Kortanou, Vašku a Zdeňka Pourů, Pepíka Valtů, Pavla Nozara a další.

Petr se oženil 8.8.1981 a narodil se mu syn Karel 8.1.1982, můj jmenovec. Začal bydlet v Berouně, později v Trubině získal bytovku. Evě se narodil druhý syn Marek - 1.7.1982.

V Kozičině jsem působil jako vedoucí pohostinství „V Zátiší“ 8 let, taktéž u hasičů. Jsou to vcelku hezké vzpomínky. Toto večerní zaměstnání mi spíše sloužilo jako regulérní výboru.

Hostinec „Hasičiarna“ u Pecováku

pracovní poměr a relaxace po celodenním nasazení. V tu dobu, předim i později, jsem zrealizoval několik staveb mimo zaměstnání. Kromě velké adaptace domu č. 260 v Bystřici a domu č. 59 ve Vysoké Peci to byly zejména dvě velké chaty za Pecovákem, přistavba bytovky u domu č. 59, přestavba a přistavba bytovky u přítele Pavla Kosí v Rožmitále. Velká přestavba v Tisové u Švagrové, dokončování domu, fasáda a areál se 14ti metrovou přistavbou v Žežicích, stavbu garáží pro

MNV na Hamru, kompletní stavba hospody v Kožicíně a za dva roky sál o 92 m čtverečních a příslušenství. Dále hospodu a veřejné WC u Pecováku.

Tuto hospodu jsem vybavil i provozním nábytkem a zářízením. Hospodu pak provozoval syn Petr. V květnu 1992 jsem nastoupil do nemocnice, v říjnu jsem byl převezen do Prahy a později na Velešlavín. Po navrácení z Prahy, kde jsem přežil onkologické onemocnění třetího stupně, jsem vedl a z větší části též uskutečnil stavbu sálu u hospody Hasičárna. Na tuto stavbu jsem zpracoval i plán a výřídil dotaci od OÚ v Bohutině.

Po ukončení práce u Jednoty v Kožicíně jsem u komunálních služeb montoval kovočesy a v roce 1986 jsem u bytového podniku pracoval jako sklenář. Zasklával jsem celé město Příbram, Vysokou Pec a Jince. Petr dostal plný invalidní důchod. Sametová revoluce mne zastihla jako sklenáře, a tak jsem se v červnu 1990 přiblížil na privatizaci z této sklenárny. Dopadlo to úspěšně, po sepsání smlouvy jsem se stal sklenářem - podnikatelem. K celé síti bytových kanceláří přibyly ještě zakázky soukromé, zejména z oblasti Zdaboreč, kde byla dílna a sklad. V mé sklenářství pracoval syn Petr a ještě jeden dělník. Práce bylo hodně. Sklo na montáž jsme doprovávali Wartburgem nebo Multikárou M 25, se kterou jezdil ponejvýče Petr. Použil jsem ji i na stavbě Hasičárny a soc. zařízení, v r. 1992, do měho onemocnění.

Tento poměrně dobrý rozjezd sklenářství ale tvrdě ukončila moje nemoc, rakovina, jak jsem uvedl v předcházející statti. Dobré a nákladné zásobený sklad všemi druhy skla, musel pak Petr a Jirka, přítel Evy, vyklidit. Je to tvrdá zkoušenosť, že jakékoli podnikání bez dobrého zázemí, nástupce, který to je v případě nemoci schopen převzít, zůstává velkým rizikem. Petr byl též v tu dobu vážně nemocen. Vrátil jsem se v dubnu v roce 1993, vážil jsem místo 125 kg jen 70 kg a následky léčby chemoterapie a radiaci teprve začaly. Před odchodem z léčení, byla moje diagnóza přežití 12-16 měsíců, což jsem mohl brát vážně. Ozáření průdušek mi způsobovalo příšerný kašel a následně upadnutí do bezvědomí.

S časem jsem musel hospodarit. Po využití financí 100 000 Kč u Obecního úřadu a měho předání plánu, začal jsem jako vedoucí stavby sálu u Hasičárny v dubnu 1994. Na stavbě jsem byl denně. Odpracoval jsem přes 1000 hod. Sál byl zprovozněn na podzim 1995, ale kolaudace jsem se zúčastnil 7.11.1996. Obec získala pěknou prosperující hospodu. SDH Vysoká Pec tuto stavbu realizovala proto, že celý nájem byl přisliben sboru na uhranění provozních nákladů. Mimo všeckou práci věnoval Sbor na tuto stavbu polovinu finančních nákladů. Skutečnost je taková, že organizace ná-

U stavidel na Zájezdu

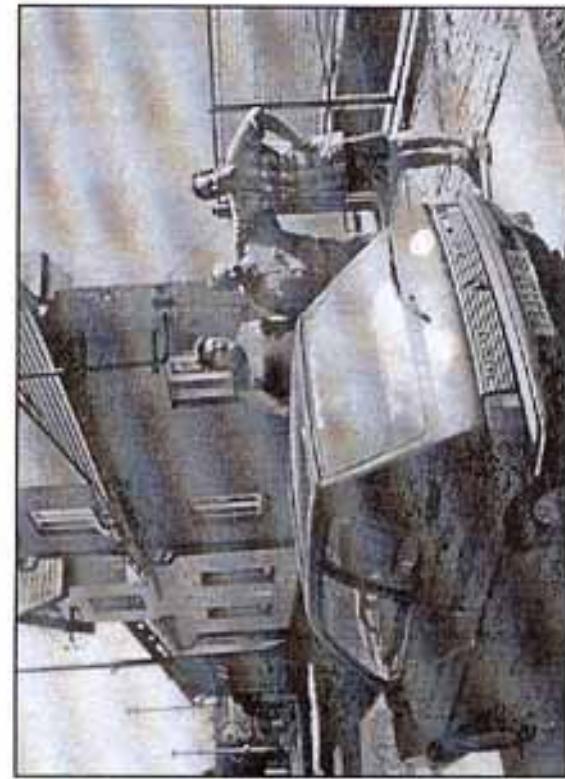
jem nemá žádný.

Před svatbou Evy, která absolvovala teprve 3. ročník zemědělské školy v Březinci jsem prodal chatu, postavenou v roce 1973 za Pecovákem. Chata byla poměrně velkou stavbou, která měla podsklepení, první a druhé patro a podkroví, byla vysoká 12 m. Tuto realizaci jsem dělal za pomocí rodiny. Chata od r. 1972 sloužila spíše návštěvám, se kterými jsme přes celé léto do podzimu opakovaně jeli na selata. U taboráku

pří harmonice jsme prožili hezké chvíle, na které lze jen mělancholicky vzpomínat. Sousední Fruhaufovou chatu jsem postavil jako hrubou stavbu v letech následujících. Naši chaty jsem postavil s nákladem 60.000 Kčs, prodal jsem ji za 200.000 Kč. Většina téhož peněz bylo potřeba na svatby Evy a Petra. Z této chaty pěce jen zbylo, dá se říci, že to, co má snad i stálejší hodnotu. Je to přátelství s kupcem tohoto objetu, Mirkem Wuchtrlem a jeho paní Jindřiškou. Na jejich chatě pak pokračují ona posezení u táborku, rozebirání a mudrování politické a jiné, snad s tou změnou, že chatu neu-

Nebyl to první Filipk, kterého jsme měli. Filipků byla celá řada zvláště, když Eva a Petr byli v dětských letech. A zase se musíme zmínit o jednom z Filipků, který byl přímo s univerzitním vzděláním ovšem bez dokladu.

Když jsme pracovali v Orlově na ošetřování jalovic, často nás navštěvoval, bylo to asi 8 km, ale psi zkratky neznám. Byl velitelem psi smečky a to suverénně. Poslouchali ho i všichni vlivenci přesto, že měl nejvýše 4 kg. Bezvadně nadhnánel pro partu, někdy ji přivedl k nám domů, vyhrabal jím kosti a dival se, jak jim chutná. Byl dvakrát postřelen, i přes hrudník a

Dům č. 260 s Lidiou Barinskou

U skleníku

držuji a neuklizim.
Taktož se sousedními Fruhaufovými trvá přátelství. Občas mě navštíví můj přítel Pepík Kottner z Nepomuky, se kterým jsem tež spolupracoval u státních lesů. Jsou to také velmi mili lidé a přátelé, se kterými se známe již od roku 1962. Vlasta byla také zaměstnána v březnickém pivováre, tam jsem jezdil často pro pivo, když jsem byl hospodským v Kozičíně. Dali mi štěňátko, které jsme si s Markem, vnoučkem, přivezli a dali mu jméno Filip.

plice, to marodil u kotle asi tři dny. Když jsem pak provozoval hospodu v Kozičíně, byl tam již před 16 hodinou, aby zkonzumoval, co jsem mu přes noc připravil. Jenom si to pletl, když bylo ve čtvrtek zavřeno. Přišel těž a Vávra mu říkal: „Přečti si to na dveřích, je přece dnes zavřeno.“

Ten Filipk co mám dnes je náramný hildač a je zlý, ale ne moc. Litá na dráteč, aby nenadělal do trávy, neboť u bazénu je třeba, aby bylo na opalování čistoo. Trochu více Fid'a

zloustl, takže má asi 15 kg. Když ho pustím, rádi jako štěně, rád olizuje i býčka, se kterým se hned skamarádil. Rád jezdí v autě na zahradu ke křížku u Tisové, kde pěstuje Eva a Jirka zeleninu. Tam se prohání s koconcem a oběma se tam moc libí. Pozemek u křížku mezi Vysokou Pecí a Tisovou obhospodařuje Eva s rodinou, má dvacet arů. Zbudovali oplocení a dovezli obytnou buňku 3 x 6 metrů, kterou jsme pro tyto účely připravili.

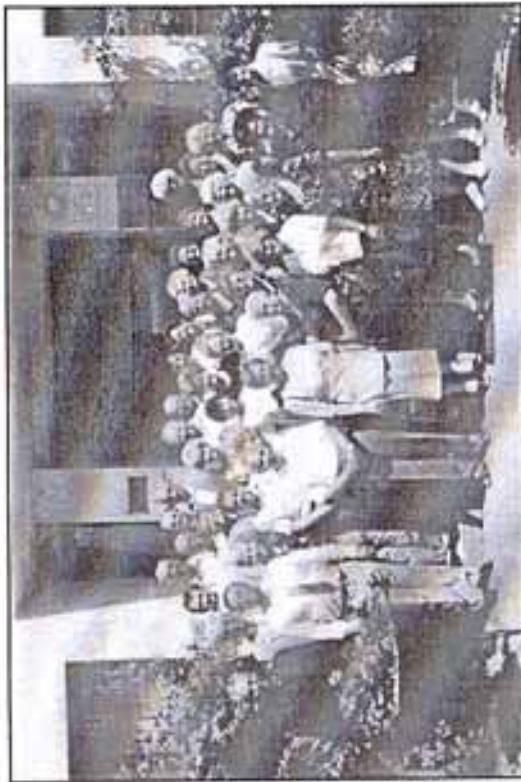
Zahradu se zasadili a zasadili jsme asi 25 stromků, rybíza jostu. Vytvořili jsme malé pole asi 30 x 10 metrů pro pěstování zeleniny. Na konci políčka je foliovník 4 x 2,5 metru, který se větrá hydraulicky. Zalevání se provádí ze studánky hluboké 4 metry o průměru 80 cm, ale pokud je velké sucho, voda se ztrácí. Obdélní políčka a sekání zahrady je zajistováno zahradní frézou Mountfield, kterou kupil Jirka. Pro posezení s partou či běžné opečení uzeniny je postaveno ohniště s udírnou. Přes celé léto je zahrada využívána k hezkému rekreačnímu odpočinku a místo setkání pro známé a přátele.

Moje práce pro místní obec se datuje již takřka od našeho přistěhování v roce 1963. Zúčastňoval jsem se věřejných akcí, tehdy akcí Z, byl jsem členem povodňové komise při MNV, pro MěNV Příbram jsem vedl a prováděl stavby hospody a sálu, pomáhal jsem při výstavbě kotelný u školy v Bohutíně, stavěl jsem garáže pod OÚ, pomocná při stavbě mateřské školy ve Vysoké Peci, vedl jsem stavbu hospody Hasičárny a sálu.

V SDH jsem zastával funkci kulturního referenta, potom jsem jako hostinský v Kozičíně zastával 8 let funkci předsedy hasičů v této obci. Po návratu do pecovského sboru jsem pracoval jako preventista a od podzimu 1993 jako jednatel. Také od začátku roku 1994 jsem místostarostou okrsku č. 2. V tu dobu, jako okrsek, jsme získali první místo v hodnocení na okrese, druhé místo v r. 1996 a další přední umístění. Od roku 1994 zaznamenávám činnost sboru v kronice. Nepřiznivá, pro občany nepřijatelná situace na Obecním úřadě v Bohutíně, žádala zásadní rozhodnutí. Před volbami v listopadu 1998 jsem toto začal řešit. Založil jsem stranu ČSSD

v obci, včetně zajištění členské základny, sestavil jsem kandidátu. Při volbách jsme získali úřad starostky a dvou místostarostů. V situaci povolební vznikl zásadní obrat. Stav, do jakého se přetvořila obec, jsem popsal v několika větách, ale práce to byla opravdu velká a i nadále pro mne, jako předsedu místní organizace, zodpovědná a nekonečná zůstává.

Velice rád se zabývám přírodou a zvířaty. V roce 1998 jsem vypěstoval přes 100 králíků, v roce 1999 osmdesát. V Hřnu jsem si kupil býčka a tak i přes lásku ke zvířatům se již těšíme na steak. Upravují prostředí okolo Litavky, pěstuji tam

Spolužáci z bystrické školy po padesáti letech

vrbu pro říškovného Jirkova tatínka, který upletá krásné košíky a kože. Pečuji o menší skleník, kde vyrostlo dostatečné množství rajských jablíček, sázim a starám se o stromky na zahradě u křížku. Zahrádkáření konzultujeme s paní Jindřiškou Wuchrlovou na mě bývalé chotě, s Mirkem politiku nebo opékáme klobásy apod.

Po svých zdravotních problémech, v posledním období to jsou hlavně tři infarkty doufám, že se Eva s rodinou přistěhuje sem na Vysokou Pec, neboť málo platné - těžko člověku

samočemu. Další děj měho závěru života netřeba popisovat, ti zasvěcení to již znají. Tak tedy rovnýma nohama do toho třetího tisíciletí. Na to lepší příští.

Když jsem začal chodit v Bystřici do obecné školy, napsal mi otec do nového památníku:

*Život Tvůj ať tiše plyně
jak potluček hájem,
který nikdy nevysychá,
obkločen je věčným rájem.*

Ne vše, jak to v životě bývá, se splnilo. Můj život neplynul příliš tiše, byl to potluček spíše, jako dravá řeka. A v té řece jsou i výry, které umí s člověkem zatočit. A nakonec bude přece jen ten věčný ráj. Stál ten zápas za to? Jsem věčný optimista, mám za to, že ano.

Přesto, že čas odvěje vše, přece jen stopy práce a lásky zůstanou. Vzdálené vzpomínky se vraci do děje dávno minulého, ve kterém jsme herci i režiséři. Opona padá, slyšíme zvonění. Lehké a sváteční, zní stříbrný vítr.

Karel Fulín

ZE VZPOMÍNEK

Vlastním nákladem vydal Karel Fulín,
ve Vysoké Peci, 2000.
Výtiskla tiskárna SEPTIM Tisk spol. s r.o. (Přibram IV/6)

Karel Fulín
1955